Opłata pocztowa uiszczona gotówką!

Katowice, dnia 31 lipca 1939.

GAZETA URZĘDOWA

WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Dział Administracji Szkolnej

Nr 7.

Poz.: **TREŚĆ:** str.

193.

USTAWA

z dnia 11 kwietnia 1939 r.

o szczególnych warunkach służby państwowej, związanych z przyłączeniem do Polski ziem odzyskanych.

(Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 220).

Art. 1. (1) Za polską służbę państwową w rozumieniu ustawy niniejszej uważa się również publicznoprawną służbę w instytucjach państwowych, mających odrębną osobowość prawną.

(2) Przepisów ustawy niniejszej nie stosuje się jednak do pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“.

Art. 2. (1) Terminem, od którego liczy się polska służba państwowa osób, które w czasie od dnia 1 października 1938 r. do dnia wejścia w życie ustawy niniejszej pełniły tymczasowo na zlecenie polskich organów państwowych obowiązki służbowe, jest data rzeczywistego objęcia tych obowiązków.

(2) Przepis ust. (1) nie daje podstaw do roszczeń o wypłatę różnicy między wynagrodzeniem za czas od dnia rzeczywistego objęcia obowiązków a uposażeniem, określonym w piśmie nominacyjnym.

Art. 3. Osobom, które przed objęciem polskiej służby państwowej pracowały w Republice Czeskosłowackiej, zalicza się do polskiej służby państwowej:

1) pełną liczbę lat służby lub pracy, podlegającej zaliczeniu według przepisów, obowiązujących w Republice Czechosłowackiej w dniu 30-go września 1938 r., z tym zastrzeżeniem, że sposób zaliczenia nie może być korzystniejszy niż w służbie państwowej polskiej;

2) czas pracy nauczycielskiej, pełnionej w wymiarze co najmniej czternastu godzin tygodniowo w polskich szkołach prywatnych, jeżeli osoby te przyjęte zostały do służby nauczycielskiej;

3) okres pełnienia, na zlecenie władz państwowych polskich czynności przełożonego gminy, jednak nie dłużej jak do dnia 31 grudnia 1939 r.

Art. 4. Władze naczelne lub z ich upoważnienia władze bezpośrednio podległe mogą zaliczyć osobom, określonym w art. 3, do polskiej służby państwowej:

1) czas pracy w organizacjach, mających na celu przyłączenie poszczególnych ziem do Państwa polskiego, nie wcześniej jednak, niż od dnia 1 listopada 1918 r.,

2) czas służby wojskowej polskiej z wyjątkiem zasadniczej służby wojskowej oraz służbę

w polskich formacjach wojskowych przed dniem 30 października 1918 r.;

3) czas służby wojskowej w b. państwach zaborczych i Republice Czeskosłowackiej, z wyjątkiem obowiązkowej służby wojskowej;

4) czas pracy zawodowej, jeżeli praca ta dała kwalifikacje i doświadczenie, uzdolniające do pełnienia służby państwowej na zajmowanym stanowisku.

Art. 5. (1) Przepisy art. 3 i 4 stosuje się do osób, które zgłosiły się do polskiej służby państwowej do dnia 31 grudnia 1939 r. Właściwe władze naczelne mogą w przypadkach wyjątkowych uwzględnić zgłoszenie późniejsze.

(2) W razie zbiegu dwu lub więcej tytułów do zaliczenia tego samego okresu czasu może nastąpić zaliczenie tylko z jednego tytułu.

Art. 6. (1) Czas pracy nauczycielskiej w polskich szkołach prywatnych, zaliczony stosownie do przepisu art. 3 pkt 2) do polskiej służby państwowej, zalicza się do wysługi emerytalnej.

(2) Minister Skarbu w porozumieniu z właściwą władzą naczelną może zaliczyć do wysługi emerytalnej czas służby lub pracy, zaliczony do polskiej służby państwowej na podstawie ustawy niniejszej, jeżeli czas ten nie podlega zaliczeniu do wysługi emerytalnej na podstawie art. 2 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 listopada 1938 r. o rozciągnięciu mocy obowiązującej przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych na odzyskane ziemie Śląska Cieszyńskiego (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 615).

Art. 7. Nauczyciele, którzy w dniu 30 września 1938 r. pozostawali w służbie czeskosłowackiej w charakterze stałych (definitywnych) nauczycieli bądź też, posiadając warunki do ustalenia w służbie nauczycielskiej, pracowali w polskich prywatnych szkołach w Republice Czeskosłowackiej, mogą być na tej podstawie ustaleni w służbie nauczycielskiej.

Art. 8. (1) Nauczyciele, ustaleni stosownie do art. 7, mogą być mianowani kierownikami publicznych szkół powszechnych, jeżeli mają co najmniej 5 lat pracy zaliczonej do służby nauczycielskiej.

(2) Nauczyciele, ustaleni stosownie do art. 7, otrzymują tytuł profesora, jeżeli mają co najmniej 6 lat pracy, zaliczonej do służby nauczycielskiej oraz studia wyższe, zakończone przepisanymi egzaminami.

Art. 9. (1) W przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, władza szkolna drugiej instancji może wyjątkowo mianować nauczycielem na obszarze ziem odzyskanych osobę, która nie włada poprawnie językiem polskim w słowie i piśmie.

(2) Stosunek służbowy nauczycieli, mianowanych na podstawie ust. (1), którzy w ciągu dwóch lat od daty mianowania nie wykażą wobec właściwej władzy, że władają poprawnie językiem polskim w słowie i piśmie, rozwiązuje się po upływie tego terminu z mocy ustawy.

Art. 10. Stosuje się przepisy art. 7—9 tylko do osób, które w czasie do dnia 31 maja 1939 r. wniosą podania o przyjęcie ich do służby nauczycielskiej w Państwie Polskim. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może wyjątkowo zezwolić na zastosowanie powyższych przepisów również i po tym terminie.

Art. 11. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Prezesowi Rady Ministrów i ministrom.

Art. 12. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

194.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 4 kwietnia 1939 r.

o przystosowaniu art. 51 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli do wprowadzenia w życie nowego ustroju szkolnictwa w województwie śląskim.

(Dz. U. R. P. Nr 44 z dn. 16. V. 1939 r., poz. 288).

Na podstawie art. 56 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) oraz w związku z ustawą śląską z dnia 30 sierpnia 1937 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. Śl. Nr 17 poz. 38) zarządzam co następuje:

§ 1. (1) Niezależnie od przypadków, przewidzianych w art. 51 ustawy z dnia 1 lipca 1926 o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. R. z 1932 r. (Nr 104, poz. 873) w przypadku, gdy na obszarze województwa śląskiego wymaga tego likwidacja lub przekształcenie szkół, nie odpowiadających ustrojowi szkolnictwa, wprowadzonemu ustawą z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) nauczyciel tymczasowy, zarówno jak i nauczyciel stały, może być z urzędu:

a) przydzielony czasowo do szkoły innego typu lub stopnia w tej samej miejscowości; przy tym liczbę godzin, obowiązującą nauczyciel na nowym miejscu służbowym,

normuje się według kategorii szkoły, do której zostaje przydzielony;

b) przeniesiony do szkoły innego typu lub stopnia z zachowaniem wszelkich praw. wynikających z dotychczasowego stosunku służbowego.

(2) Jeżeli na skutek takiego przeniesienia nauczyciel miałby pobierać uposażenie niższe, niż otrzymywane w szkole, z której został przeniesiony, pobierać będzie nadal uposażenie według norm określonych dla nauczycieli tej kategorii szkół, z której został przeniesiony. Udzielać jednak winien nauki w wymiarze godzin ustalonym dla tej kategorii szkół, do której został przeniesiony.

(3) Przydzielenia i przenoszenia, wskazane w ust. (1), mogą być dokonywane najdalej do dnia 30 czerwca 1942 r.

(4) Władzą właściwą do uznania, iż zachodzi przypadek konieczności przydzielenia z urzędu nauczyciela (ust. (1) lit. a) oraz do zarządzenia tego przydzielenia jest Wojewoda Śląski.

(5) Władzą właściwą do uznania, iż zachodzi przypadek konieczności przeniesienia, przewidzianego w ust. (1) lit. b, oraz do zarządzenia tego przeniesienia jest Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. *)

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski.

*) tj. z dniem 16 maja 1939 r.

195.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 4 kwietnia 1939 r.

o dostosowaniu organizacji publicznych szkół powszechnych na obszarze województwa śląskiego do przepisów ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa.

(Dz. U. R. P. Nr 44 z dn. 16. V. 1939 r., poz. 289).

Na podstawie art. 59 i 60 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) w związku z ustawą śląską z dnia 30 sierpnia 1937 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. Śl. Nr 17, poz. 38) zarządzam co następuje:

§ 1. Publiczne szkoły powszechne na obszarze województwa śląskiego są zakładane i utrzymywane jako szkoły stopnia I (pierwszego), II (drugiego) i III (trzeciego).

§ 2. Zaliczenia istniejących w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego publicznych szkół powszechnych jedno, dwu- trzy, cztero, pięcio, sześcio i siedmioklasowych oraz ośmioklasowych do jednego z trzech stopni. wymienionych w § 1, dokonają władze szkolne I instancji na zasadach, ustalonych oddzielnym zarządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia *). Równocześnie traci moc obowiązującą zgodnie z art. 60 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389), art. 6 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 143).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski

*) tj. z dniem 16 maja 1939 r.

196.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 30 kwietnia 1939 r. (Nr BP-9501/39)

o upoważnieniu do zaliczania lat do służby państwowej polskiej nauczycielom i funkcjonariuszom administracji szkolnej.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4 z dnia 31. V. 1939, poz. 132).

Na podstawie art. art. 4, 5 i 11 ustawy z dnia 11 kwietnia 1939 r. o szczególnych warunkach służby państwowej, związanych z przyłączeniem do Polski ziem odzyskanych (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 220) zarządzam, co następuje:

§ 1. Upoważnia się Kuratorów Okręgów Szkolnych, Kuratora Liceum Krzemienieckiego oraz Wojewodę Śląskiego do zaliczania do polskiej służby państwowej nauczycielom i funkcjonariuszom administracji szkolnej, którzy zgłosili się do polskiej służby państwowej do dnia 31 grudnia 1939 r., a przed objęciem polskiej służby państwowej pracowali w Republice Czeskosłowackiej:

1) czasu pracy w organizacjach, mających na celu przyłączenie poszczególnych ziem do Pań-

stwa Polskiego, nie wcześniej jednak, niż od dnia 1 listopada 1918 r.;

2) czasu służby wojskowej polskiej (z wyjątkiem zasadniczej służby wojskowej) oraz służby w polskich formacjach wojskowych przed dniem 30 października 1918 r.;

3) czasu służby wojskowej w b. państwach zaborczych i Republice Czeskosłowackiej, z wyjątkiem obowiązkowej służby wojskowej;

4) czasu pracy zawodowej, jeżeli praca ta dała kwalifikacje i doświadczenie, uzdolniające do pełnienia służby państwowej na zajmowanym stanowisku.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski

197.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 25 kwietnia 1939 r. (Nr Szt-3926/38)

o ustaleniu komisji oceny kwalikacyj nauczycieli konserwatoriów muzycznych.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4 z dnia 31. V. 1939, poz. 134).

Na podstawie art. 2 i 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli państwowych konserwatoriów muzycznych (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 182) zarządzam co następuje:

§ 1. Ustanawia się komisję oceny kwalifikacyj zawodowych nauczycieli konserwatoriów muzycznych.

§ 2. W skład komisji wchodzą profesorowie państwowych konserwatoriów muzycznych, powołani przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zależnie od specjalności osób, których kwalifikacje mają być rozpatrywane, oraz przedstawiciel Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 3. Komisja obraduje w składzie czterech osób (łącznie z przedstawicielem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego), pod przewodnictwem najstarszego wiekiem profesora konserwatorium. Uchwały komisji zapadają większością głosów, przy czym przedstawiciel Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego nie głosuje. Mniejszości przysługuje w każdym przypadku prawo złożenia sprzeciwu, który winien być umotywowany i podany na piśmie. Przebieg obrad i uchwała ostateczna są tajne.

§ 4. W uchwale swej komisja orzeka o nauczycielach wykładających w konserwatoriach muzycznych, czy posiadają oni kwalifikacje określone rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli państwowych konserwatoriów muzycznych (Dz. U. R. P. Nr 21 poz. 182). Uchwały komisji winny być umotywowane i mają znaczenie opinii dla Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przy nadawaniu nauczycielom konserwatoriów muzycznych kwalifikacyj zawodowych. Nauczyciele konserwatoriów, posiadający już prawomocne orzeczenie Ministra, uznające ich kwalifikacje w myśl cytowanego rozporządzenia, nie będą poddawani ocenie komisji.

§ 5. Komisja prowadzi protokół obrad. Po zakończeniu obrad protokół oraz akta winny być przedstawione Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski

198.

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 9 maja 1939 r. (Nr II P-3270/39)

o planie zajęć w Państwowym Instytucie Robót Ręcznych w Warszawie.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4 z dn. 31. V. 1939 r., poz. 138).

§ 1. Na podstawie art. 50 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) i § 13 Statutu Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie, zatwierdzam załączony plan zajęć w Państwowym Instytucie Robót Ręcznych w Warszawie.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1939 roku.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski

Załącznik do zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 9 maja 1939 r. (Nr II P-3270/39).

Plan zajęć w Państwowym Instytucie Robót Ręcznych w Warszawie.

Grupa	męska				żeńska			
Rok	I		II		I		II	
Półrocze	1	2	1	2	1	2	1	2
Roboty z tektury i introligatorstwa	3	3	—	—	3	3	—	—
Szycie i krój	—	—	—	—	9	9	8	8
Koszykarstwo i pletniarstwo	2	—	—	—	2	—	—	—
Roboty z drzewa	8	8	6	6	4	4	4	4
Roboty z metalu	5	5	6	6	2	2	2	2
Obsługa najprostszych silników	2	2	—	—	2	—	—	—
Elektrotechnika praktyczna	3	3	4	4	2	2	2	2
Konstrukcja pomocy naukowych	3	3	4	4	3	3	4	4
Zajęcia w wybranym dziale	—	—	4	4	—	—	4	4
Rysunek	4	4	4	4	4	4	4	4
Malarstwo z przeglądem sztuki	—	3	3	3	—	3	3	3
Ćwiczenia plastyczne	3	2	3	3	2	3	3	3
Geometria wykreślna i kreślenie techniczne	2	2	—	—	2	2	—	—
Fizyka stosowana	2	2	1	1	2	2	1	1
Wybrane zagadnienia filozoficzne i społeczne	2	2	2	2	2	2	2	2
Psychologia pedagogiczna	2	2	—	—	2	2	—	—
Metodyka zajęć praktycznych z praktyką pedagogiczną	—	—	4	4	—	—	4	4
Razem	41	41	41	41	41	41	41	41

199.

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 20 maja 1939 r. (Nr III PU-2983/39)

o regulaminie egzaminu dla eksternów w gimnazjach zawodowych.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4 z dn. 31. V. 1939 r., poz. 139).

§ 1. Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) ustanawiam regulamin egzaminu dla eksternów w gimnazjach zawodowych, ogłoszony jako załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski

REGULAMIN

egzaminu dla eksternów w gimnazjach zawodowych.

§ 1. Egzamin według niniejszego regulaminu zdają uczniowie (uczennice) klas ostatnich prywatnych gimnazjów zawodowych, nie posiadających uprawnień gimnazjów państwowych, oraz eksterni (eksternistki).

§ 2. Do egzaminu mogą być dopuszczeni kandydaci, którzy posiadają odpowiedni wiek, mają wymagane świadectwa szkolne, odbyli praktykę zawodową oraz sprawują się nienagannie.

O dopuszczenie do egzaminu ubiegać się mogą kandydaci, kórzy w chwili rozpoczęcia egzaminu w trzyletnich gimnazjach zawodowych mają co najmniej 15 lat, w czteroletnich zaś gimnazjach zawodowych co najmnej 16 lat życia.

Dowodem, stwierdzającym wiek kandydata, jest odpowiedni dokument wydany przez urząd stanu cywilnego.

Od kandydatów jest wymagane jedno z niżej wymienionych świadectw:

a) świadectwo ukończenia szkoły powszechnej stopnia trzeciego lub drugiego;

b) świadectwo ukończenia klasy VI szkoły powszechnej stopnia trzeciego;

c) świadectwo ukończenia z wynikiem pomyślnym jednego roku nauki w klasie VI szkoły powszechnej stopnia drugiego;

d) świadectwo ukończenia szkoły powszechnej stopnia pierwszego;

e) inne świadectwo, uznane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równoważne.

Poza tym kandydaci są obowiązani przedstawić:

a) w gimnazjach trzyletnich — zaświadczenie organizacji, wskazanej odpowiednimi przepisami, stwierdzające, że kandydat odbył w niej przepisany kurs przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego w zakresie programu p. w. dla trzyletnich gimnazjów zawodowych z wynikiem dodatnim;

b) w gimnazjach czteroletnich — zaświadczenie organizacji, wskazanej odpowiednimi przepisami, stwierdzające, że kandydat odbył w niej przepisany kurs przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego oraz obóz letni z wynikiem dodatnim.

Kandydat, który nie mógł odbyć przeszkolenia w wymienionym wyżej zakresie z powodu złego stanu zdrowia, przedkłada świadectwo lekarza urzędowego.

Wymagania, dotyczące przysposobienia wojskowego, odnoszą się tylko do mężczyzn.

Dowodem odbycia praktyki zawodowej przez uczniów szkół prywatnych, nie posiadających uprawnień gimnazjów państwowych, jest uznane przez Komisję Egzaminacyjną świadectwo odbytej praktyki, przewidzianej w statucie danego gimnazjum zawodowego. Eksterni powinni przedstawić świadectwo odbytej co najmniej trzyletniej praktyki, uznanej przez Komisję Egzaminacyjną za odpowiednią.

Dowodem nienagannego sprawowania jest świadectwo niekaralności sądowej kandydata, wystawione przez kompetentną władzę jego miejsca zamieszkania. Dowodu nienagannego sprawowania nie przedstawiają uczniowie klasy ostatniej gimnazjum bez uprawnień gimnazjów państwowych, o ile w chwili zgłoszenia się do egzaminu są uczniami wymienionego gimnazjum i uczęszczali do niego bez przerwy przez dwa ostatnie lata.

§ 3. Egzamin ma wykazać, czy kandydat osiągnął takie przygotowanie zawodowe, poziom wykształcenia i rozwój umysłowy, jaki odpowiada wymaganiom programowym danego państwowego gimnazjum zawodowego.

§ 4. Egzaminy organizują Kuratoria Okręgów Szkolnych dla uczniów gimnazjów prywatnych bez uprawnień gimnazjów państwowych oraz dla eksternów — w czerwcu, dla uczniów takichże szkół o ustroju semestralnym oraz dla eksternów — ponadto w lutym.

Egzaminy odbywają się zasadniczo w państwowych gimnazjach zawodowych, lecz mogą się odbywać także w gimnazjach niepaństwowych z uprawnieniami gimnazjów państwowych tego samego typu; egzaminy absolwentów gimnazjów bez uprawnień gimnazjów państw. tylko w wyjątkowych przypadkach mogą się odbywać w ich własnych szkołach. Terminy i miejsca egzaminów ustalają Kuratoria Okręgów Szkolnych.

§ 5. Uczniowie gimnazjum zawodowego, nie posiadającego uprawnień gimnazjów państwowych, zwracają się za pośrednictwem Dyrekcji szkoły do Kuratorium Okręgu Szkolnego, na którego terenie uczęszczali ostatnio do gimnazjum o dopuszczenie ich do egzaminu i o wskazanie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej. Do zgłoszenia uczniów Dyrekcje takich szkół poza dokumentami, wymienionymi w § 2 — dołączają:

a) listę uczniów ostatniej klasy gimnazjum z zaznaczeniem, z którego języka obcego nowożytnego, każdy z nich pragnie zdawać egzamin;

b) wykaz ćwiczeń konstrukcyjnych i ćwiczeń w pracowniach oraz innych prac graficznych, wykonanych w szkole;

c) wykaz lektury z języka polskiego i języka obcego nowożytnego;

d) proponowane przez szkołę tematy wypracowań piśmiennych oddzielnie dla każdego gimnazjum względnie wydziału, a mianowicie po 3 tematy z poszczególnych przedmiotów — z tym, że w pewnych przypadkach dla niektórych gimnazjów, względnie wydziałów mogą być także proponowane tematy odrębne dla poszczególnych grup uczniów;

e) po dwie nienaklejone fotografie każdego kandydata, opatrzone jego własnoręcznym podpisem;

f) dowody wpłaconych należności za egzamin;
g) ewentualnie świadectwa lekarskie, o których mowa w § 2 i § 8.

Nadto przed rozpoczęciem egzaminu Dyrekcja przedstawia Komisji Egzaminacyjnej roczne wykazy ocen z ostatniej klasy gimnazjum.

Eksterni zwracają się z podaniem o dopuszczenie do egzaminu oraz o wskazanie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do tego Kuratorium Okręgu Szkolnego, na którego terenie znajduje się odnośne gimnazjum.

Eksterni wymieniają w podaniu gimnazjum, względnie wydział danego gimnazjum zawodowego, język obcy nowożytny, z którego mają zdawać egzamin, oraz zakres przerobionego materiału przysposobienia wojskowego (§ 8).

Poza dokumentami, wymienionymi w § 2 — dołączają do podania:
a) własnoręcznie napisany życiorys z zaznaczeniem odbytej nauki i praktyki zawodowej;
b) wykaz lektury z języka polskiego i języka obcego nowożytnego;
c) dwie nienaklejone fotografie, opatrzone własnoręcznym podpisem;
d) dowody wpłaconej należności za egzamin;
e) ewentualnie świadectwo lekarskie, o którym mowa w § 2 i § 8.

Przedstawienie danych niezgodnych z rzeczywistością (§§ 2 i 5) powoduje niedopuszczenie do egzaminu lub skreślenie z listy zdających.

Podania do Kuratorium w sprawie dopuszczenia do egzaminu uczniów gimnazjów prywatnych bez uprawnień gimnazjów państwowych oraz eksternów winny być wniesione do dnia 30 kwietnia; ponadto uczniów takichże szkół o ustroju semestralnym oraz eksternów — i do 1 stycznia każdego roku

§ 6. Kuratorium Okręgu Szkolnego po stwierdzeniu, że kandydaci spełniają warunki, wymienione w §§ 2 i 5, wyznacza im Państwową Komisję Egzaminacyjną, terminy egzaminów i ustala dla każdego gimnazjum, względnie wydziału po 2 tematy wypracowań z każdego przedmiotu; nadto może zatwierdzić tematy odrębne, o których mowa w § 5. Tematy powinny być zaczerpnięte z obowiązującego materiału programowego danego państwowego gimnazjum zawodowego.

Tematy proponowane przez szkołę i ustalone przez Kuratorium powinny być zachowane w tajemnicy.

§ 7. Państwową Komisję Egzaminacyjną stanowią:
a) przewodniczący(a) Komisji i jego zastępca (zastępcy), powołani przez Kuratora Okręgu Szkolnego;
b) egzaminatorzy, powołani przez Kuratora Okręgu Szkolnego spośród nauczycieli gimnazjów zawodowych.

Członkowie Komisji są obowiązani do brania udziału we wszystkich jej posiedzeniach; w wyjątkowych przypadkach powinni uzyskać zwolnienie od przewodniczącego. W sprawach każdego egzaminowanego głosują wszyscy członkowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej.

Uchwały na posiedzeniach Komisji Egzaminacyjnej zapadają zwyczajną większością głosów obecnych członków — z wyjątkiem przypadków, o których mowa w ustępie trzecim § 17. W razie równości głosów decyduje przewodniczący.

Członkowie Komisji są obowiązani do zachowania w tajemnicy ocen oraz treści obrad Komisji. Do ogłoszenia wyników egzaminu jest upoważniony przewodniczący Komisji lub jego zastępca.

§ 8. Kandydat zdaje egzamin według programu jednego z wydziałów państwowego gimnazjum zawodowego danego typu, wybranego dowolnie (§ 5).

Uczniowie gimnazjów bez uprawnień gimnazjów państwowych zdają praktyczny i teoretyczny egzamin z przysposobienia wojskowego według tego programu, jaki realizowano w danej szkole.

Kandydaci, którzy z powodu choroby lub innych niedomagań fizycznych, stwierdzonych świadectwem lekarza urzędowego, nie mogli odbyć kursu przysposobienia wojskowego, względnie przysposobienia wojskowego i obozu letniego zdają egzamin praktyczny i teoretyczny z działu obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w zakresie wiadomości, wymaganych od komendanta domu mieszkalnego.

Od egzaminu z przysposobienia wojskowego są zwolnieni kandydaci, którzy przedstawią dowody odbytej obowiązkowej służby wojskowej.

Kandydaci, którzy przekroczyli 24 rok życia i nie odbyli obowiązkowej służby wojskowej zdają egzamin praktyczny i teoretyczny albo w zakresie programu p. w. trzyletniego względnie czteroletniego gimnazjum zawodowego, albo z działu obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w zakresie wiadomości, wymaganych od komendanta domu mieszkalnego.

Kandydaci, nie mający obywatelstwa polskiego, mogą być zwolnieni od egzaminu z przysposobienia wojskowego za zgodą Kuratorium.

§ 9. Egzamin składa się z części piśmiennej, praktycznej i ustnej.

I. Egzamin piśmienny kandydatów odbywa się z następujących przedmiotów obowiązkowych:

1. w gimnazjach przemysłowych z języka polskiego, matematyki i rysunków;

2. w gimnazjach kupieckich: z języka polskiego, matematyki z arytmetyką handlową, księgowości oraz z języka obcego nowożytnego z korespondencją;

3. w gimnazjach spółdzielczych: z języka polskiego, matematyki z arytmetyką handlową, księgowości oraz języka obcego nowożytnego z korespondencją;

4. w gimnazjach rolniczych: z języka polskiego, matematyki z miernictwem oraz organizacji i prowadzenia gospodarstwa wiejskiego;

5. w gimnazjach ogrodniczych: z języka polskiego, matematyki z miernictwem oraz organizacji i prowadzenia gospodarstw ogrodniczych.

II. Na egzaminie praktycznym kandydaci winni wykazać umiejętność wykonania odpowiednich prac i ćwiczeń w pracowniach oraz warsztatach lub gospodarstwach szkolnych w zakresie programu danego gimnazjum zawodowego. Na podstawie przedstawionego świadectwa odbytej praktyki zawodowej Komisja Egzaminacyjna może zwolnić kandydata częściowo, a wyjątkowo i całkowicie od wykonania tych prac i ćwiczeń.

III. Egzamin ustny odbywa się ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych — z wyjątkiem ćwiczeń cielesnych.

Zakres wymagań przy egzaminie praktycznym, piśmiennym i ustnym określa obowiązujący program danego państwowego gimnazjum zawodowego.

§ 10. Przed rozpoczęciem egzaminów piśmiennych Kuratorium przesyła tematy w kopertach zapieczętowanych, osobnych dla każdego gimnazjum zawodowego danego typu i dla każdego przedmiotu, przewodniczącemu Państwowej Komisji Egzaminacyjnej. W dzień egzaminu piśmiennego, bezpośrednio przed jego rozpoczęciem, przewodniczący w obecności członka Komisji Egzaminacyjnej (§ 11) otwiera kopertę, zawierającą tematy z przedmiotu, wyznaczonego na dany dzień, i ogłasza je zdającym.

§ 11. Egzamin piśmienny odbywa się pod kontrolą przewodniczącego Komisji lub jego zastępcy i jednego lub więcej wyznaczonych przez niego członków Komisji.

Każdy z kandydatów wybiera i opracowuje jeden z dwóch podyktowanych tematów lub pisze wypracowanie na wskazany temat.

Na wypracowanie z poszczególnych przedmiotów przeznacza się po trzy godziny, bez wliczenia czasu, zużytego na podyktowanie kandydatom tematów. W jednym dniu może się odbyć tylko jeden egzamin piśmienny. Na wypracowania piśmienne z przedmiotów zawodowych, wymagające obliczeń i ćwiczeń rysunkowych, w szkołach przemysłowych można przeznaczyć do dwóch dni po 6 godzin dziennie. Zdającym wolno przynosić na egzamin tylko te pomoce naukowe, które ustalił przewodniczący Komisji po zasięgnięciu opinii egzaminatorów. Papier z pieczęcią szkoły otrzymują zdający od Komsji na samym egzaminie. Przed opuszczeniem sali zdający powinni zwrócić wszystkie otrzymane arkusze.

Jeżeli kandydat podczas egzaminu korzysta z cudzej pomocy lub posługuje się niedozwolonymi środkami pomocniczymi lub innym w tym pomaga, przewodniczący Komisji ma prawo go skreślić z listy zdających. Przewodniczący może go ewentualnie dopuścić do powtórnego egzaminu piśmiennego w tym samym terminie, przy czym nowy temat egzaminu wyznacza w porozumieniu z egzaminatorami danego przedmiotu.

§ 12. Wypracowania egzaminacyjne ocenia właściwy egzaminator. Zaznacza on zalety i braki wypracowania, a umotywowaną ocenę wyraża jednym ze stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny. Błędy i ich rodzaj należy zaznaczyć na wypracowaniu. Ocenę ostateczną wypracowania egzaminacyjnego ustala przewodniczący, który może wystawić inną ocenę, niż egzaminator, zmianę tę jednak powinien umotywować piśmiennie przy ustalonej ocenie.

§ 13. Przed egzaminem ustnym Komisja Egzaminacyjna ustala na posiedzeniu listę dopuszczonych do egzaminu ustnego.

Do egzaminu ustnego nie może być dopuszczony kandydat, który otrzymał ocenę niedostateczną z wypracowania: z języka polskiego lub z dwóch innych przedmiotów.

Przed egzaminem ustnym przewodniczący — w razie potrzeby — dzieli zdających na grupy. Egzamin ustny każdej grupy odbywa się oddzielnie.

§ 14. Do egzaminu ustnego należy przygotować: protokóły egzaminu — według załączonego wzoru — z wpisanymi ocenami z egzaminu praktycznego, piśmiennego, wypracowania egzaminacyjne kandydata oraz pomoce potrzebne przy zdawaniu egzaminów.

§ 15. Egzamin ustny odbywa się w zasadzie wobec wszystkich członków Komisji.

Z danego przedmiotu egzaminuje powołany do tego członek Komisji lub w razie potrzeby — jego zastępca, wyznaczony przez przewodniczącego spośród członków Komisji. Inni członkowie Komisji mogą brać udział w egzaminowaniu za zgodą przewodniczącego.

Przewodniczący ma prawo brać czynny udział w egzaminowaniu z każdego przedmiotu.

Na egzaminie ustnym Komisja powinna zbadać przydatność kandydata do danego zawodu, stopień jego rozwoju, wyrobienie umysłowe i zasadnicze wiadomości w zakresie programu obowiązującego na odnośnym wydziale państwowego gimnazjum zawodowego.

Egzamin ustny z przysposobienia wojskowego składa się z części praktycznej i teoretycznej. Egzamin praktyczny odbywa się na zbiórce wszystkich zdających egzamin, względnie — w braku dostatecznej liczby kandydatów — na zbiórce hufca przysposobienia wojskowego trzeciej, względnie czwartej klasy gimnazjum zawodowego. Egzamin praktyczny powinien wykazać

stan wiadomości, sprawności oraz umiejętności wykonywania rozkazów i rozkazywania w zakresie szkolenia junaka i zespołu do drużyny włącznie. Część teoretyczna egzaminu powinna wykazać, czy kandydat opanował wiadomości, objęte programem przysposobienia wojskowego w danym trzyletnim, względnie czteroletnim gimnazjum zawodowym.

Egzaminowi z przysposobienia wojskowego może się przysłuchiwać komendant obwodowy p. w., który nie bierze jednak udziału w naradach Komisji.

Egzamin ustny jednego kandydata ze wszystkich przedmiotów powinien się odbyć w ciągu dwóch, trzech względnie czterech dni następujących po sobie.

Czas trwania egzaminu ustnego jednego kandydata ze wszystkich przedmiotów — łącznie z pracowniami i ćwiczeniami rysunkowymi — z wyjątkiem zajęć warsztatowych i praktycznych — nie powinien przekraczać 15 godzin. Egzamin z zajęć warsztatowych i praktycznych może trwać najdłużej 2 dni po 8 godzin. Egzamin z części teoretycznej i praktycznej z przysposobienie wojskowego jednego kandydata nie powinien przekroczyć w sumie 40 minut — bez wliczenia czasu, potrzebnego na zrobienie zbiórki, przygotowania materiałów itp.

Komisja Egzaminacyjna może dowolnie rozłożyć podany wymiar czasu na dni.

Egzaminowi może przysłuchiwać się dyrektor szkoły, której uczniowie zdają egzamin, nie bierze on jednak udziału w naradach Komisji.

§ 16. Ocenę odpowiedzi ustnej z każdego przedmiotu ustala Komisja Egzaminacyjna na wniosek egzaminatora danego przedmiotu i wyraża ją jednym z czterech stopni, wymienionych w § 12.

§ 17. Bezpośrednio po egzaminie ustnym danej grupy zdających Komisja Egzaminacyjna ustala dla każdego z kandydatów oceny ostateczne ze wszystkich przedmiotów egzaminu na podstawie: 1) wyniku egzaminów piśmiennych, praktycznych i zajęć warsztatowych, 2) wyniku egzaminów ustnych, 3) ogólnej opinii członków Komisji o jego poziomie wykształcenia i rozwoju umysłowym oraz przygotowaniu kandydata do pracy zawodowej. Oceny te wyraża Komisja za pomocą stopni, wymienionych w § 12.

Kandydat zdał egzamin odnośnego gimnazjum zawodowego, jeżeli ze wszystkich przedmiotów otrzymał oceny co najmniej dostateczne.

Uchwale Komisji o ostatecznym wyniku egzaminu może się sprzeciwić przewodniczący Komisji. Wówczas sprawa podlega decyzji Kuratorium.

Bezpośrednio po zakończeniu narady i podpisaniu protokółu egzaminów przez członków Komisji, przewodniczący ogłasza ostateczne wyniki egzaminu każdej grupie zdających.

§ 18. Kandydat, który zdał egzamin, otrzymuje podpisane przez przewodniczącego i członków Komisji Egzaminacyjnej oraz zaopatrzone pieczęcią Kuratorium Okręgu Szkolnego świadectwo ukończenia danego gimnazjum zawodowego ze stopniami, ustalonymi w myśl § 16 i § 17.

Jeżeli kandydat został zwolniony od egzaminu z niektórych przedmiotów (§§ 8 i 9), otrzymuje z nich na świadectwie ukończenia takie stopnie, jakie były wystawione na świadectwie szkolnym, które służyło za podstawę zwolnienia. Poza tym na świadectwie powinno być podane, na jakiej podstawie i z których przedmiotów kandydat został zwolniony od egzaminu.

§ 19. Odstąpienie od egzaminu w jakiejkolkolwiek jego części, niestawienie się na egzamin lub skreślenie z listy zdających jest równoznaczne z niezdaniem egzaminu, o ile ważne okoliczności nie usprawiedliwiają powyższych faktów. Odstąpienie od egzaminu z powodu choroby powinno być usprawiedliwione świadectwem lekarza urzędowego. W takich przypadkach Komisja Egzaminacyjna, a po jej rozwiązaniu Kuratorium Okręgu Szkolnego rozstrzyga o możliwości ponownego zdawania egzaminu w tym samym terminie egzaminów.

§ 20. Jeżeli kandydat przystępuje do egzaminu po raz drugi, Komisja Egzaminacyjna jest obowiązana zapoznać się z protokółem jego egzaminu poprzedniego, na podstawie wyników którego może go zwolnić od egzaminu z tych przedmiotów, z których otrzymał oceny co najmniej dobre. Takie zaliczenie części egzaminu poprzedniego może się odbyć tylko raz, po czym kandydat zdaje pełny egzamin.

§ 21. Z posiedzeń Komisji Egzaminacyjnej, oraz z przebiegu egzaminów piśmiennych, praktycznych i ustnych spisuje się protokóły, które podpisują wszyscy członkowie Komisji. Protokóły te, do których dołącza się wypracowania piśmienne, przesyła przewodniczący Komisji do Kuratorium Okręgu Szkolnego.

Wypracowania piśmienne mogą być zniszczone po upływie 2 lat od czasu zdawania egzaminów.

§ 22. Członkowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej pobierają za pracę w Komisji wynagrodzenie według norm, ustalonych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 23. Komisja Egzaminacyjna rozwiązuje się po ukończeniu prac, określonych w niniejszym regulaminie.

§ 24. Przeprowadzenie egzaminu dla eksternów w gimnazjach zawodowych według zasad odmiennych od ustalonych w niniejszym regulaminie może być dokonane jedynie za zewoleniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Wzór protokółu.

PROTOKÓŁ EGZAMINU UKOŃCZENIA GIMNAZJUM ZAWODOWEGO

Miejsce na fotografję

Nr ....

(wypełnia Państwowa Komisja Egzaminacyjna)

Nazwisko ....

Imię ....

Urodzon........ dnia .... 19........ r.

w .... powiatu ....

Religia (wyznanie) ....

Miejsce stałego zamieszkania ....

Adres w czasie egzaminów ....

....

Zdaje egzamin według programu gimnazjum zawodowego (wydziału)

....

Obiera język obcy nowożytny ....

Wykonane prace rysunkowe i inne prace graficzne ....

....

Złożył świadectwa szkolne ....

....

....

Złożył świadectwa odbytej praktyki ....

....

....

Złożył dowody odbycia kursu przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego ....

....

Zwolniony na podstawie ....

....

od egzaminu z przedmiotów ....

....

....

Protokół egzaminów ustnych:

Przedmiot egzaminu	Data	Treść pytań
Religia		
Język polski		
itd.		
itd.		

Zestawienie ocen:

Przedmioty egzaminu	Religia	Język polski	itd.	itd.	itd.	itd.	itd.	itd.	itd.
Egzamin piśmienny i praktyczny									
Egzamin ustny									
Ocena ostateczna									

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

....................zdał.......... egzamin.................... ukończenia gimnazjum....................

zawodowego.

...., dnia.................................... 19.......... r.

Uwagi:

Członkowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

Przewodniczący Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

200.

ZARZĄDZENIE

MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 14 czerwca 1939 r.

o przekazaniu zarządom gmin przygotowania obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej osiedli oraz ogółu ludności.

(Nr Wojsk. opl. 9/31/2) — Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. Nr 15, poz. 111).

Na podstawie § 6 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1937 r. o przygotowania w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej Państwa (Dz. U. R. P. Nr 10, poz. 73) zarządzam co następuje:

§ 1.

Przygotowanie obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej osiedli, jako całości, oraz ogółu ludności (samoobrony) przekazuje się zarządom gmin.

§ 2.

Do przełożonych gmin, w zakresie przygotowania obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, należy w szczególności:

1) co do osiedli:

a) opracowanie planu obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej osiedla,

b) podział osiedla na dzielnice do celów obrony przeciwlotniczej i przecwigazowej,

c) zorganizowanie alarmowania osiedla,

d) zorganizowanie maskowania i gaszenia świateł,

e) zorganizowanie i zaopatrzenie organów obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej osiedla,

f) przygotowanie i wyposażenie w niezbędny sprzęt, środki i urządzenia siedzib i punktów wyjściowych dla organów obrony przeciwlotniczej i rzeciwgazowej osiedla,

g) wybór i przystosowanie istniejących pomieszczeń na schrony publiczne oraz budowy schronów publicznych;

2) co do ogółu ludności:

a) określanie granic terenowych poszczególnych domów (bloków domów) do celów obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej,

b) wyznaczanie personelu do oragnów obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej domów (bloków domów),

c) ustalanie planu przysposobienia personelu organów obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej domów (bloków domów),

d) upoważnianie organów kierowniczych obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej domów (bloków domów) do przeprowadzania ćwiczeń, pogotowi i alarmów na terenie tych domów (bloków domów), we wskazanych terminach,

e) wydawanie zarządzeń, dotyczących maskowania, redukcji oraz gaszenia świateł zewnętrznych i wewnętrznych ogólnego użytku na terenie domów (bloków domów),

f) organizowanie pomocy technicznej, w zakresie przygotowania schronów domowych oraz pomieszczeń zabezpieczających i uszczelnionych ogólnego użytku, stosownie do specjalnych zarządzeń władz,

g) kontrolowanie prac w zakresie przygotowania przez ogół ludności samoobrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

§ 3.

(1) W miastach, których zarządy sprawują funkcje powiatowych władz administracji ogólnej, przygotowanie obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej następuje według dyrektyw wojewódzkich władz administracji ogólnej, w innych gminach — według dyrektyw powiatowych władz administriacji ogólnej.

(2) W m. st. Warszawie przygotowanie obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej następuje według dyrektyw Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę.

§ 4.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(—) **Sławoj Składkowski,**
Minister Spraw Wewnętrznych.

201.

POSTANOWIENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 9 maja 1939 r. (Nr III PU-3063/39)

o tymczasowym programie nauki w gimnazjach kupieckich z kiasą IV o kierunku administracyjno-handlowym.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Wprowadzam tymczasowy program nauki w gimnazjach kupieckich z klasą IV o kierunku administracyjno - handlowym. Program ten ogłasza się równocześnie jako oddzielne wyda-

wnictwo pt.: Program nauki w gimnazjach kupieckich z klasą IV o kierunku administracyjno-handlowym (Tymczasowy).

§ 2. Postanowienie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1939 r. W miarę wprowadzania nowego programu tracą moc przepisy, sprzeczne z niniejszym postanowieniem.

Za Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) **S. Maciszewski,**
Podsekretarz Stanu.

202.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

OKÓLNIK Nr 30
z dnia 2 maja 1939 r. (I-R-2798/39)

w sprawie zwolnienia od podatku specjalnego dodatku mieszkaniowego nauczycieli zatrudnionych w gminach miejskich nie wydzielonych.

Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości i stosowania okólnik Ministerstwa Skarbu w powyższej sprawie, zaznaczając, że okólnik ten ogłoszony został w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu z dnia 20 kwietnia 1939 r. Nr 10 pod poz. 241.

Okólnik niniejszy wiąże się z okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. Nr 47 z dnia 5 września 1938 r. (I R- 6036/38) w sprawie zwolnienia od podatku specjalnego dodatku mieszkaniowego nauczycieli zatrudnionych w gminach wiejskich. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 10, poz. 298).

Dyrektor Departamentu:
(—) A. Nowak.

Odpis z odpisu.

OKÓLNIK MINISTERSTWA SKARBU
z dnia 5 kwietnia 1939 r. (L. D. V. 5922/2/39)

Zwolnienie od opodatkowania specjalnym podatkiem od wynagrodzeń dodatków mieszkaniowych, wypłacanych nauczycielom zatrudnionym w gminach miejskich nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych.

Do
izb skarbowych, Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego (Wydział Skarbowy) oraz urzędów skarbowych.

Nawiązujac do okólnika z dnia 23 lipca 1938 L. D. V. 18221/2/38 (Dz. Urz. Min. Sk. Nr 21, poz. 538) Ministerstwo Skarbu zezwala, aby nie potrącano należności podatku specjalnego również od dodatków mieszkaniowych, wypłacanych nauczycielom zatrudnionym w gminach miejskich niewydzielonych z powiatowych związków samorządowych i aby nie brano pod uwagę wysokości tych dodatków przy ustalaniu stopy procentowej podatku, należnego od wynagrodzenia zasadniczego wraz z innymi dodatkami. Zarządzenie niniejsze ma zastosowanie do dodatków mieszkaniowych, wypłacanych po dniu ogłoszenia niniejszego okólnika w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu.

Niedobrane z tego tytułu należności podatku specjalnego Ministerstwo Skarbu umarza na mocy art. 123 § 1 Ordynacji Podatkowej (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134).

Dyrektor Departamentu:
(—) Dr J. Lubowicki.

203.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

OKÓLNIK Nr 31
z dnia 1 maja 1939 r. (III PU-408/39)

w sprawie przyjmowania uczniów do szkół przysposobienia zawodowego.

W sprawie warunków przyjmowania uczniów do szkół przysposobienia zawodowego pierwszego stopnia Ministerstwo wyjaśnia, co następuje:

Ustawa o ustroju szkolnictwa z dnia 11 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) w artykule 33 podaje: „Szkoły przysposobienia zawodowego są przeznaczone dla absolwentów wszystkich szkół wszelkich stopni i dają elementy wiedzy zawodowej dla wprowadzenia w zawód“.

Na tej podstawie w okólniku Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr 71 z dnia 19 lipca 1937 r. (Nr II P-4285/37) w sprawie ułatwienia uczniom szkół powszechnych, przede wszystkim stopnia I i II, przechodzenia i uczęszczanie do szkół wyższego stopnia lub innego typu (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 9, poz. 310) wskazano wśród różnych możliwości przechodzenia uczniów szkół powszechnych —

także przechodzenie „po ukończeniu z wynikiem pomyślnym pełnej szkoły powszechnej stopnia III, II lub I do szkół przysposobienia zawodowego“ (Pkt. A. IV).

Jak z powyższego wynika, zasadniczo są przyjmowani do szkół przysposobienia zawodowego pierwszego stopnia kandydaci, którzy ukończyli szkołę powszechną bez względu na jej organizację, a więc uczyli się 7 lat i posiadają świadectwo ukończenia szkoły powszechnej stopnia I, II lub III.

Nadto, zgodnie z postanowieniami statutów poszczególnych szkół przysposobienia zawodowego pierwszego stopnia, do szkół tych mogą być przyjmowani kandydaci z innym świadectwem, uznanym przez władze szkolne za równoważne. Za takie świadectwo, wystarczające do rozpoczęcia nauki w szkole przysposobienia zawodowego, opartej na pierwszym szczeblu programowym szkoły powszechnej, a więc równoważne do tego celu, należy uznawać świadectwo ukończenia z wynikiem pomyślnym klasy IV szkoły powszechnej stopnia trzeciego lub drugiego oraz świadectwo ukończenia z wynikiem pomyślnym jednego roku nauki w klasie IV szkoły powszechnej stopnia pierwszego. Kandydaci, którzy przedstawią jedno z wyżej wymienionych świadectw, winni jednak wykazać się znajomością przedmiotów nauki w zakresie programu szkoły powszechnej pierwszego stopnia.

W związku z powyższym do szkół przysposobienia zawodowego pierwszego stopnia należy przyjmować:

1) przede wszystkim absolwentów szkół powszechnych wszelkich stopni;

2) w przypadku, gdy będą jeszcze wolne miejsca, uczniów, którzy spełnili obowiązek szkolny i posiadają świadectwo ukończenia z wynikiem pomyślnym nie całej szkoły, ale co najmniej klasy IV szkoły powszechnej stopnia trzeciego lub drugiego albo co najmniej jednego roku nauki w klasie IV szkoły powszechnej stopnia pierwszego oraz wykażą się przed komisją, powołaną przez szkołę przysposobienia zawodowego, znajomością przedmiotów nauki w zakresie programu szkoły powszechnej pierwszego stopnia.

Zarządzenie powyższe dotyczy przyjmowania uczniów do wszelkich szkół przysposobienia zawodowego, opartych na pierwszym szczeblu programowym szkoły powszechnej, i ma na celu udostępnienie zdobycia przysposobienia zawodowego młodzieży, która nie ukończyła szkoły powszechnej mimo ukończenia wieku obowiązku szkolnego.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
Warszawa.

204.

OKÓLNIK Nr 39

z dnia 15 czerwca 1939 r. (II W-2336/39)

w sprawie czystości osobistej dzieci w szkołach.

Wyniki wizytacji higienicznej w szkołach zwłaszcza powszechnych wciąż jeszcze stwierdzają niezadawalający stan czystości osobistej dzieci. Tymczasem względy zdrowia i bezpieczeństwa publicznego wymagają ostatecznego zlikwidowania tego niedobrego stanu, a przede wszystkim wytępienia zupełnego wszawicy wśród dzieci szkolnych. Szerzenie się wszawicy grozi niebezpieczeństwem epidemii duru plamistego, co jest klęską zarówno w czasie pokoju, jak i wojny. Dzieci zawszone są uważane za nosicieli zarazków w miejscowościach, w których stwierdza się przypadki duru plamistego. Do dzieci zawszonych odnosi się w takim przypadku art. 10 punkt c i d ustawy z dnia 21 lutego 1935 r. o zapobieganiu chorobom zakaźnym i o ich zwalczaniu (Dz. U. R. P. Nr 27,poz. 198), dotyczący odosobnienia nosicieli zarazków oraz przymusowego oczyszczenia lub odkażenia osób. Zarządzenia te mogą nastąpić na żądanie lekarzy szkolnych, higienistek szkolnych, organów służby zdrowia państwowej i samorządowej, tj. lekarzy powiatowych, lekarzy miejskich, lekarzy rejonowych. lekarzy ośrodków zdrowia, higienistek i pielęgniarek ośrodków zdrowia.

Do rzędu zabiegów oczyszczających należy nawet przymusowe obcinanie włosów u dziewcząt i chłopców.

Tylko czynna i energiczna postawa nauczycielstwa przy realizowaniu programów wychowania higienicznego (kultura życia codziennego) może spowodować konieczną i rychłą poprawę.

Przypominam, że nauczycielstwo jest obowiązane dbać o stan czystości dzieci zgodnie z wytycznymi programów nauczania w szkołach powszechnych.

Do obowiązków nauczycielstwa należy:

1) baczne zwracanie uwagi na wygląd zewnętrzny dzieci, na czystość ich ciała, bielizny i odzieży,
2) niedopuszczanie do obecności w szkole dzieci zawszonych,
3) pouczanie rodziców o konieczności i sposobach bezwzględnego tępienia wszawicy i ostrzeżenie rodziców, że opuszczanie zajęć szkolnych z powodu zawszenia będzie traktowane jako nieusprawiedliwione z winy dziecka i rodziców.

4) ścisła współpraca z opieką higieniczno-lekarską w szkołach posiadających tę opiekę, z władzami sanitarnymi państwowymi i samorządowymi, z opiekami szkolnymi w celu zorganizowania mycia, strzyżenia i odwszenia dzieci na terenie szkoły.

Ogromną i bardzo skuteczną pomocą nauczycielstwu w tej pracy są i powinny być szkolne Koła młodzieży Polskiego Czerwonego Krzyża (regulamin Kół ogłoszony jest w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1938 r. Nr 1 poz. 9), których celem między innymi jest „propagowanie zasad higieny, ładu i kultury życia codziennego w życiu osobistym i zbiorowym“.

Wiadomem jest powszechnie, że w szkołach, w których Koła szkolne P. C. K. istnieją, bardzo żywo i skutecznie prowadzona jest przez samą młodzież szkolną akcja zmierzająca do przestrzegania czystości ciała, strzyżenia i odwszawiania itd.

Na tych Kołach nauczycielstwo może oprzeć niewątpliwie swe zabiegi, o których mowa powyżej. Dlatego też organizowanie szkólnych Kół P. C. K. w jak najszerszej mierze jest bardzo wskazane i opieka nad tymi Kołami powinna być jak najtroskliwsza i najczynniejsza.

Minister
(—) **W. Swiętosławski.**

205.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Warszawa.

OKÓLNIK Nr 43

z dnia 1 lipca 1939 r. (II-S-4434/39)

w sprawie przyjmowania do klasy I publicznych szkół powszechnych i do klasy I gimnazjów ogólnokształcących.

Celem ujednostajnienia i ostatecznego uregulowania sprawy przyjmowania uczniów do publicznych szkół powszechnych i gimnazjów ogólnokształcących zarządzam, co następuje:

a) do klasy pierwszej szkół powszechnych nie można przyjmować dzieci, które ubiegając się o przyjęcie do szkoły nie ukończą sześciu lat życia w danym roku kalendarzowym oraz w konsekwencji w odpowiednim wieku do klas wyższych;

b) do klasy pierwszej gimnazjów ogólnokształcących nie można przyjmować kandydatów, którzy, ubiegając się o przyjęcie do gimnazjum, nie kończą dwunastu lat życia w danym roku kalendarzowym oraz do klas wyższych gimnazjum i liceum w wieku odpowiednio wyższym.

Równocześnie uchylam okólnik Nr 28 z dnia 10 czerwca 1938 r. (II. P-4923/38) i pismo swe poufne z dnia 30 czerwca 1938 r. Nr II. S-5844/38. *)

Minister:
(—) **W. Świętosławski**

*) Okólnik Nr 28 z dnia 10 czerwca 1938 r. (II P-4923/38) ogłoszony został w Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego Dział Administracji Szkolnej Nr 9, poz. 214.

206.

OKÓLNIK Nr 24

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

z dnia 13 czerwca 1939 r.

o zaopatrzeniu ludności w pomieszczenia chroniące przed skutkami napadów lotniczych.

(Nr BB. opl. 21-S-324/39).

Do

P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę, Przewodniczących Wydziałów Powiatowych i Prezydentów Miast.

Potrzeba szybkiego zaopatrzenia ludności w pomieszczenia chroniące ją przed skutkami napadów lotniczych nakłada na władzę administracji ogólnej obowiązek niezwłocznego podjęcia prac przygotowawczych.

W zrozumieniu tego obowiązku i w ślad za pismem z dnia 9. V. 1939 r. Nr BB. opl. 21-S-307/39 przy którym rozesłano: „Wskazówki dla komendantów opl. domów, właścicieli domów oraz głównych lokatorów o urządzeniu pomieszczeń ochronnych dla celów samoobrony przeciwlotniczej“, zarządzam co następuje:

I. Terytorialnie właściwe władze nadzoru budowlanego na obszarze miast i miejscowości, objętych rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29. VI. 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 278) nie będą udzielać pozwoleń na użytkowanie budynków mieszkalnych, podpadających pod przepisy §§ 39 i 40 tegoż rozporządzenia przed całkowitym ukończeniem budowy schronu, zgodnie z powołanymi przepisami. Jeżeli zaś pozwolenia te

zostały już udzielone przed ukończeniem budowy schronu, wspomniane władze wydadzą bezzwłocznie nakazy przystosowania schronów do powołanych wyżej przepisów w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące.

II. Te same władze dokonają niezwłocznie i na określonym wyżej obszarze komisyjnych oględzin wszystkich prywatnych budynków mieszkalnych o kubaturze powyżej 2.500 m³ i ustalą protokolarnie: wybór właściwego dla każdej nieruchomości pomieszczenia ochronnego, jego położenie i wielkość, kierując się powołanymi na wstępie wskazówkami, oraz biorąc pod uwagę wszystkie związane z tym zagadnieniem warunki lokalne.

W szczególności komisje te, złożone z przedstawiciela Zarządu Miejskiego (fachowa siła techniczna), komendanta opl. domu lub komendanta opl. bloku i właściciela nieruchomości lub jego zastępcy, zbadają, poczynając od dzielnic więcej zagrożonych, czy w piwnicach budynku znajduje się część możliwa do przystosowania na cele schronu, tak ze względów technicznych jak i gospodarczych, przy czym za przeszkodę gospodarczą nie może być uważane zajęcie piwnic na składy węgla, jarzyn, pralnie itp., ponieważ takie użytkowanie piwnic przystosowanych na schrony w czasie pokoju jest dopuszczalne. Tym większą uwagę zwrócą komisje na warunki techniczne jak np. głębokość fundamentów, wymiary, rodzaj i wytrzymałość konstrukcyj (krucha zaprawa, zmurszała cegła), oraz na zachowanie wymogów, ustalonych „wytycznymi technicznymi budowy schronów i innych pomieszczeń przeciwlotniczych“. W razie gdy przytoczone względy nie pozwalają na wykonanie schronu w piwnicy, komisje powinny rozważyć, czy istnieje możliwość wykonania nad lub podziemnego schronu IV kategorii, poza obrębem budynku i sferą grożącego zasypania według typowych tanich rozwiązań; a w razie zachodzących i w tym względzie trudności, czy istnieje możność wykorzystania na ten cel piwnic, ogrodu lub podwórza sąsiednich nieruchomości. Gdyby i takie załatwienie sprawy napotykało na trudności, komendanci opl. domów we własnym zakresie działania ustalą dla każdego samodzielnego mieszkania wybór i sposób wykonania przez lokatorów pomieszczeń zabezpieczających, a w ostateczności tylko uszczelnionych.

Protokolarne ustalenia komisji powinny być podpisane przez wszystkich jej członków, nie wyłączając właściciela nieruchomości, którego równocześnie należy powiadomić, że w razie ukazania się odpowiednich przepisów prawnych, protokoły te będą miarodajne co do wyboru miejsca i sposobu urządzenia schronu; wobec czego w interesie właściciela leży rozpoczęcie ustalonych robót dla zapobieżenia późniejszym trudnościom w uzyskaniu potrzebnych materiałów i robotników fachowych.

Na podstawie zebranego w ten sposób materiału wspomniane wyżej organa przedłożą mi za pośrednictwem P. P. Wojewodów, P. Komisarza Rządu, Przewodniczących Wydziałów Powiatowych i Prezydentów Miast sprawozdania zawierające:

1) przybliżoną ilość mieszkańców w domach ponad 2.500 m³, oraz jaki % tej ilości może znaleźć zabezpieczenie w schronach piwnicznych, a jaki w schronach podwórzowych;

2) przybliżone koszty: a) przystosowania piwnic, b) budowy schronów podwórzowych;

3) realny termin ukończenia prac, z uwzględnieniem stanu majątkowego właścicieli, oraz lokalnych możliwości na rynku materiałów i robocizny fachowej.

Ponieważ dla dokonania powyższych czynności potrzebną jest odpowiednia ilość sił technicznych, organa nadzoru budowlanego zwrócą się bezzwłocznie do miejscowych zarządów SARP i NOI celem wydelegowania do współpracy i pomocy w tej akcji członków tych stowarzyszeń, zgodnie z deklaracją złożoną przez ich zarządy główne na ręce Pana Inspektora Obrony Powietrznej Państwa.

III. Równolegle z omawianą wyżej akcją oraz dla zabezpieczenia ludności, która nie znajdzie ochrony w sposób podany wyżej w ustępach I i II, Zarządy Miejskie miast wydzielonych rozpoczną bezzwłocznie studia w kierunku ustalenia potrzeby i możliwości budowy schronów zbiorowych, służących na pomieszczenie nie zabezpieczonej ludności zamieszkałej lub pracującej w dzielnicach zwarto zabudowanych. W studiach tych należy wziąć pod uwagę, czy i w jakim stopniu można wykorzystać wszystkie istniejące na terenie omawianych dzielnic: forty, podziemne lochy i przejścia, oraz zbadać, czy poza tym istnieje możność wykonania pewnych obiektów podziemnych o wartości dochodowej jak: przejścia podziemne, garaże, dworce autobusowe, hale targowe, szalety itp., z tym założeniem, że w czasie wojny obiekty te mogłyby służyć jako schrony zbiorowe. W razie pozytywnego wyniku tych badań należy opracować ogólny plan tych inwestycyj, ustalając ich wielkość i położenie pod kątem widzenia potrzeb gospodarczych i obliczając wynikające stąd koszty zasadnicze, a także pojemność obiektów w razie użycia ich na schrony.

Równolegle jednak należy dla tych inwestycyj ustalić koszty prac dodatkowych, związanych z wymaganiami obrony przeciwlotniczej, jak: większe zagłębienie, silniejsze konstrukcje, sztuczna wentylacja, szczelne zamknięcie wejść, ewent. podziały na komory po 50 osób itp. urządzenia. W uzupełnieniu należy obliczyć również możliwości obniżenia kosztów zasadniczych w razie zwolnienia od odszkodowań za serwituty, oraz z tytułu użycia sił i środków pracy przymusowej, które to ułatwienia mogą być aktualne przy budowie schronów zbiorowych.

Przedłożenie przeprowadzonego w ten sposób zagadnienia budowy schronów zbiorowych PP. Wojewodom, P. Komisarzowi Rządu, Przewoniczącym Wydziałów Powiatowych i P. Prezydentom Miast do akceptacji wraz z potrzebnymi planami, kosztorysami wstępnymi i obliczeniami pojemności schronów powinno nastąpić w terminie jednego miesiąca, przy czym Zarządy Miejskie przepracowanie tego zagadnienia powierzą specjalnie zorganizowanej komórce technicznej, wstrzymując na ten czas, w razie konieczności, inne mniej pilne prace projektodawcze lub wykonawcze.

IV. By sprostać ewent. nagłym potrzebom chwili jeszcze przed wykonaniem schronów prywatnych i ukończeniem budowy schronów zbiorowych, a również dla koniecznego uzupełnienia pojemności omówionych wyżej urządzeń, Zarządy Miejskie miast wydzielonych przygotują bezzwłocznie plany budowy rowów przeciwlotniczych w parkach i na terenach wyłączonych spod zabudowy, oraz zapewnią sobie zawczasu dostawę sprzętu i materiałów potrzebnych do wykonania tych robót.

Szczegółowych sprawozdań PP. Wojewodów, P. Komisarza Rządu, Przewodniczących Wydziałów Powiatowych i Prezydentów Miast o wykonaniu powyższego zarządzenia oczekiwać będę w nieprzekraczalnym terminie do dnia 1. VIII. br., badając osobiście lub przez podległe mi organa postępy zarządzonej akcji w terenie.

(—) **Sławoj Składkowski**
Minister.

207.

WOJEWODA ŚLĄSKI
Nr O. P. VI.-245/c/13.

Katowice, dnia 15 czerwca 1939 r.

OKÓLNIK Nr 2
w sprawie akcji budowy domów społecznych.

Aby rozwijającej się na terenie Województwa Śląskiego akcji budowy domów społecznych zapewnić należytą celowość zalecam przestrzeganie następujących zasad:

1) W każdym powiecie, wykazującym znaczniejsze potrzeby w zakresie budowy domów społecznych (ludowych), Przewodniczący Wydziału Powiatowego (w powiecie bielskim i cieszyńskim: Starosta Powiatowy) powoła do życia Powiatową Komisję Budowy Domów Społecznych jako organ doradczy powiatu.

Do zadań Komisji należy opracowywanie rocznych planów budowy domów społecznych w powiecie oraz udzielanie gminom względnie organizacjom społecznym, podejmującym budowę domu, porad i pomocy w ustalaniu i realizowaniu programów budowy domów społecznych.

W skład Komisji wchodzą: Przewodniczący Wydziału Powiatowego (Starosta Powiatowy) względnie jego zastępca, Inspektor Szkolny, względnie jako jego zastępca instruktor oświaty pozaszkolnej, architekt względnie budowniczy powiatowy, 2 przedstawiciele gmin, delegowani przez Związek gmin Wojew. Śląskiego, oraz przedstawiciele trzech największych organizacji społecznych powiatu. Na terenach rolniczych jedną z organizacji społecznych, reprezentowanych w Komisji, winno być Śląskie Towarzystwo Rolnicze.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego (Starosta Powiatowy) może dokooptować do Komisji dalszych dwóch członków według swego uznania.

2) Powiatowe Komisje Budowy Domów Społecznych przesyłają Urzędowi Wojewódzkiemu Śląskiemu — Wydziałowi Oświecenia Publicznego corocznie do dnia 1 października plan budowy domów społecznych na okres następnego roku budżetowego. Roczny plan budowy winien obejmować uszeregowane według pilności potrzeb miejscowości, w których budowa domów społecznych jest konieczna i możliwa, uzasadnienie potrzeb oraz przybliżony koszt budowy każdego z projektowanych domów z podaniem wysokości kwot, jakimi rozporządzać będzie czynnik, budujący dom społeczny.

3) Gmina względnie organizacja społeczna, przystępująca do budowy domu społecznego, winna zorganizować jako swój organ opiniodawczy i wykonawczy — bez prawa dysponowania funduszami — Komitet Budowy Domu Społecznego, powołując do współpracy najszersze Koła zorganizowanego społeczeństwa. Zadania Komitetu polegają na:

a) opracowaniu programu budowy domu społecznego przy współpracy z Powiatową Komisją Budowy Domów Społecznych. Przy opracowywaniu programu budowy należy uwzględnić załączone „Wskazówki",

b) gromadzenie środków materialnych na cele budowy.

Po ukończeniu budowy domu Komitet rozwiąże się na rzecz Komisji Domu Społecznego jako organu, regulującego życie wewnętrzne domu. Zasady działalności Komisji Domu Społecznego zostaną ustalone osobnym zarządzeniem.

4) Opracowany w trybie pkt. 3 program budowy domu społecznego przesyła Komitet za pośrednictwem Komisji Powiatowej Wydziałowi Oświecenia Publicznego Śl. Urz. Wojew. do zatwierdzenia.

5) Plan budowy domu społecznego wraz z kosztorysem opracowuje Wydział Komunikacyjno-Budowlany Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego na zasadach analogicznych jak plany budowy szkół powszechnych. Wydział Powiatowy, zatrudniający architekta powiatowego, może opracowanie planu budowy powierzyć po zatwierdzeniu programu budowy przez Urząd Wojewódzki architektowi powiatowemu z tym, że opracowany przezeń plan podlega zatwierdzeniu przez Wydział Komunikacyjno-Budowlany Urzędu Wojew. Śląskiego.

Gminy powyżej 10 tysięcy mieszkańców mogą po zatwierdzeniu programu budowy sprawę opracowania planu budowy domu załatwić we własnym zakresie, przedkładając plany do zatwierdzenia Wydziałowi Komunikacyjno-Budowlanemu.

6) Zgodnie z zasadą, że domy społeczne budowane być winne przede wszystkim siłami miejscowego społeczeństwa — pomoc finansowa ze źródeł publicznych może być udzielana tylko w tych wypadkach, w których zapewnione będzie pokrycie z funduszów miejscowych co najmniej połowy kosztów budowy.

7) Wnioski o subwencje na budowę domów społecznych będą rozpatrywane po zatwierdzeniu planów budowy na podstawie miarodajnego kosztorysu budowy oraz preliminarza dochodów, przewidywanych na cele budowy domu.

8) W zakresie oddawania i wykonywania prac budowlanych obowiązują następujące zasady:

a) budowa względnie oddawanie robót winny być dokonane na podstawie przepisów rozporządzenia Śląskiej Rady Wojewódzkiej z dnia 6. X. 1938 r. (Dz. U. Śl. Nr 19, poz. 39);

b) kierownictwo i nadzór techniczny będzie spoczywało w rękach pp. Starostów przy pomocy organów technicznych wydziałów powiatowych;

c) ewent. subwencje będą asygnowane Starostwom, celem dokonywania wypłat rachunków przedsiębiorców za wykonane roboty;

d) kolaudacje winny być dokonywane w obecności delegata Wydziału Komunikacyjno-Budowlanego Urzędu Wojewódzkiego z prawem wydawania przez niego kwalifikacji i decyzji w sprawach technicznego wykonania robót oraz badania rachunków i umów.

   Kolaudacje nabierają mocy obowiązującej dopiero po zatwierdzeniu protokołów i rachunków przez Urząd Wojewódzki.

9) Gminy i organizacje społeczne, przystępujące do budowy domów społecznych, zobowiązane są ponadto do przestrzegania zasad, ustalonych okólnikiem Pana Ministra Spraw Wewnętrznych o organizacji i budowie domów społecznych z dnia 26 lipca 1938 r. (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 22 Rok XXI — Pozycja 126).

10) Gminy i organizacje społeczne, które nie będą przestrzegały powyższych zasad, w szczególności nie uzgodnią przed przystąpieniem do budowy domu społecznego jego programu względnie nie uzyskają zatwierdzenia planu, nie będą mogły korzystać z subwencji ze Skarbu Śląskiego i Funduszu Pracy.

1 załącznik.

(—) Dr Grażyński,
Wojewoda.

Wskazówki, dotyczące opracowywania programu budowy domów społecznych (ludowych).

Niniejsza instrukcja, jako ramowa, zawiera ogólne wytyczne, służące przy opracowywaniu programu budowy domów społecznych (ludowych) w środowiskach miejskich i przemysłowych.

Na jej podstawie miejscowy komitet budowy domu społ. winien opracować szczegółowy program budowy domu społecznego, zawierający dokładne dane co do ilości sal, ich przeznaczenia, wymiarów rozmieszczenia itp., dostosowany do możliwości i potrzeb środowiska.

Dom ludowy (społeczny) w gminach o charakterze miejskim wzgl. przemysłowym winien posiadać pomieszczenia na następujące cele:

I. Na prace społeczno-kulturalne młodzieży pozaszkolnej.

1) 7—8 sal, w tym:
   4 — 5 sal na pomieszczenie organizacji młodzieży, o rozmiarach po 40—60 m² — oraz
   3 sale na zajęcia świetlicowe, a mianowicie:
   1 sala o wymiarach 7 × 5 m na ping-pong,
   1 sala o wymiarach około 20 m² na gry umysłowe (szachy itp.) oraz radio, 1 sala o wymiarach około 50 m² na zajęcia kulturalno-artystyczne (ćwiczenia zespołów śpiewaczych, muzycznych, teatralnych, radiowych itp.).

2) Sale warsztatowe w suterenach na zajęcia warsztatowe (modelarstwo, zdobnictwo, ośrodki wytwórcze dla młodzieży bezrobotnej).

Uwaga: Dla zaspokojenia innych swych potrzeb i prowadzenia prac wynikających z celów organizacji, organizacje młodzieży będą korzystały również z pomieszczeń, wyszczególnionych w następnych punktach.

II. Na urządzenia biblioteczne.

1) 1—2 sal na wypożyczalnię książek (łącznie 80—100 m²), ewentualnie z pokojem dla bibliotekarza (ok. 15 m²),

2) sala na czytelnię dla dorosłych (około 60 — 100 m²),

3) sala na czytelnię dla dzieci (ok. 60—80 m²),
4) 1 pokoik na zebrania kół samokształceniowych (ok. 30 m²).

Uwaga: Przy planowaniu pomieszczeń bibliotecznych należy mieć na uwadze konieczność urządzenia osobnego wejścia z ulicy do tej części gmachu oraz zaopatrzenia jej w osobną szatnię, umywalnię i ustępy, okna w czytelniach i magazynach winny być umieszczone wysoko — tak, aby wzdłuż ścian mogły być ustawione półki.

III. Dla organizacji społecznych.

1) 4—5 pokoi (po 15—20 m²) dla zarządów tych organizacji społecznych, które nie posiadają stale zatrudnionych pracowników. W każdym z tych pokoi przewidzieć należy umieszczenie po kilka pokrewnych organizacji.
2) 4—5 pokoi (po 15—20 m²) dla organizacji społecznych, posiadających stałe sekretariaty, prowadzone przez zawodowo zatrudnionych pracowników.
3) 2—3 wspólnych sal świetlicowych (po 40 — 60 m²) dla organizacji starszego społeczeństwa, prowadzących systematyczną pracę świetlicową.

IV. Na kursy i zebrania.

2—3 sal (po 90 m²). W salach tych poza zebraniami większych zespołów organizacji społecznych odbywać się będą kursy uniwersytetów powszechnych.

V. Na cele wczasów robotniczych w środowiskach, posiadających przewagę ludności robotniczej.

3—4 sal, o wymiarach łącznie ok. 140 m² na urządzenie klubu robotniczego, w tym pokoje na zebrania towarzyskie, radio, gry (bilard, szachy itp.) oraz na herbaciarnię (bufet bezalholowy). Sale te winny znaleźć pomieszczenie na parterze.

VI. Na cele wych. fiz. i przysp. wojsk.

Sala gimnastyczna z szatnią i natryskami.

Uwaga: Salę gimnastyczną należy uwzględnić w domu społecznym jedynie w tych miejscowościach, w których brak jest odpowiednich urządzeń.

VII. Na zajęcia kulturalno - artystyczne.

1) Duża sala ze sceną na pomieszczenie większej ilości osób, stosownie do potrzeb danej miejscowości. Zaleca się urządzenie obok tej sali — kuchni z urządzeniem bufetowym, służącym w czasie zabaw i zjazdów.

2) Sala mniejsza na próby orkiestr, chórów, zespołów muzycznych i teatralnych (ok. 60 m²). Sala ta winna znaleźć pomieszczenie na parterze.

VIII. Na urządzenie administracyjno-gospodarcze.

1) Urządzenia użytkowe: szatnie, ustępy, umywalnie,

2) 2-pokojowe mieszkanie dozorcy,

3) kancelaria kierownika domu ludowego (społecznego).

Uwaga: Do wszystkich pomieszczeń, wymienionych w dziale I — VII, winny być doprowadzone przewody, umożliwiające instalację głośników radiowych.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
Nr III O-4204/39.

208.

Warszawa, dnia 24 czerwca 1939 r.

W sprawie wymiaru godzin nauczania dyrektora zakładu, obejmującego kilka szkół zawodowych, oraz kierowników tych szkół.

W związku z zarządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 maja 1938 r. o organizacji państwowego zakładu obejmującego kilka szkół zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 5 poz. 122) ustalam do czasu znowelizowania rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 10 sierpnia 1937 r. o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 10, poz. 316) następujący wymiar godzin nauczania:

a) dla dyrektorów zakładów od 2 do 6 godzin tygodniowo,

b) dla kierowników szkół od 12 do 18 godzin tygodniowo.

Wymiar godzin nauczania dyrektora danego zakładu zależeć będzie od liczby szkół, wchodzących w skład zakładu oraz od tego, czy jednocześnie spełniać on będzie obowiązki kierownika szkół. W tej sprawie decydować będzie Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, które w wyjątkowych przypadkach przy dużej liczbie szkół, wchodzących w skład zakładu, może całkowicie zwolnić dyrektora od obowiązku nauczania.

W sprawie normy godzin nauczania tygodniowo, obowiązującej kierowników szkół, decyduje Kuratorium Okręgu Szkolnego, zachowując przy tym niżej wymienione zasady.

Normę godzin nauczania tygodniowo, obowiązującą kierownika jednej lub kilku szkół, objętych zakładem, Kuratoria Okręgów Szkolnych uzależniać powinny od liczby klas (oddziałów), podległych kierownikowi, przyczym liczba godzin nie może być niższa od 12 godzin tygodniowo.

Kierownika, któremu podlega tyko jedna klasa (w jednorocznej szkole przysposobienia, w rozwojowej szkole typu zasadniczego, posiadającej w danym roku szkolnym tylko jedną I klasę itp.) obowiązuje . . . . 18 godzin;

przy 2 klasach lub oddziałach (w dwuletniej szkole, w rozwojowej szkole typu zasadniczego o I i II klasie itp.) 17 godzin;

przy 3 klasach lub oddziałach (w szkole przemysłowej niższej, w liceum przemysłowym, w szkole rozwojowej itp.) . . . . 16 godzin.

Przy zwiększeniu liczby klas zasadniczych lub równoległych wyżej wymieniona liczba godzin nauczania podlega zmniejszeniu o jedną godzinę tygodniowo za każde dwie następne klasy (oddziały) dodatkowe, podlegające temuż kierownikowi, aż do dolnej granicy 12 godzin tygodniowo.

Klasy (oddziały) dawnego ustroju, przeznaczone do likwidacji, traktuje się przy obliczaniu, jak klasy zasadnicze nowego ustroju, jak również przyjmuje się do obliczania klasy równoległe.

Dla orientacji Kuratoriów Okręgów Szkolnych Ministerstwo podaje przykład obliczenia przydziału godzin dla kierowników szkół zakładu.

P r z y k ł a d. Zakład obejmuje: Liceum mechaniczne, liceum budowlane, gimnazjum drogowe, gimnazjum mechaniczne oraz likwidujący się wydział drogowy szkoły technicznej dawnego ustroju.

Dyrektor zakładu jest równocześnie kierownikiem liceum mechanicznego. Wymiar godzin nauczania dyrektora ustala Ministerstwo.

Liceum budowlane, gimnazjum drogowe i wygasający wydział drogowy posiadają wspólnego kierownika. Liceum budowlane posiada w danym roku szkolnym I i II klasę, każda o jednym oddziale, gimnazjum drogowe posiada również klasy I i II o jednym oddziale, wydział drogowy posiada wygasające klasy III i IV po 2 oddziały; kierownikowi zatem podlega 8 klas (oddziałów). W myśl zasad niniejszego zarządzenia przy 3 klasach wymiar godzin nauczania powinien wynosić 16 godzin. Ponieważ omawiany kierownik ma 5 klas nadwyżski (8—3), a za każde 2 klasy nadwyżki wymiar godzin nauczania zmniejsza się o 1 godzinę, kierownik powinien mieć 14 godzin nauczania tygodniowo.

Kierownik gimnazjum mechanicznego, które ma w danym roku szkolnym 2 klasy po 2 oddziały oraz 2 klasy po 1 oddziale, kieruje 6 klasami (oddziałami), wymiar więc godzin nauczania dla niego wynosi 15 godzin tygodniowo.

W zakładach szkolnych żeńskich, obejmujących kilka szkół, obowiązki kierowniczek tych szkół powinny być o ile możności powierzane przełożonym zakładu. W większych zakładach tylko w wyjątkowych przypadkach może być więcej, niż jedna kierowniczka.

M i n i s t e r:
(—) **W. Świętosławski**

Ministerstwo Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
W a r s z a w a.
Nr PB-8987/37.

209.

Dnia 20 czerwca 1939 r.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Wołyńskiego
w R ó w n e m.

W sprawie wystawiania ocen kwalifikacyjnych.

Na pismo z dnia 27 kwietnia 1937 r. Nr BP-7019/37 Ministerstwo wyjaśnia:

§ 14 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 czerwca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 54, poz. 490) wyraźnie określa konieczność ustalenia okresowej oceny kwalifikacyjnej raz na cały okres dwuletni w miesiącu grudniu każdego parzystego roku kalendarzowego dla nauczycieli stałych, zaś dla tymczasowych — w ostatnich trzech miesiącach każdego dwuletniego okresu służby, liczonego od dnia mianowania.

Wobec tego, jeżeli z racji zmiany miejsca służbowego, nauczyciel otrzymał na podstawie § 17 tegoż rozporządzenia ocenę sporadyczną, należy wystawić mu ocenę kwalifikacyjną okresową, w terminie przewidzianym § 14 za cały czas pracy dwuletniej, biorąc pod uwagę również ocenę sporadyczną, wpisaną przez poprzednią władzę nauczyciela, jako ocenę wydaną tylko za część zasadniczego dwuletniego okresu kwalifikacyjnego. Wystawianie drugiej oceny sporadycznej do końca parzystego roku kalendarzowego zamiast oceny kwalifikacyjnej okresowej nie może mieć zastosowania wobec wyraźnego brzmienia § 14-go.

W przypadku, gdy nauczyciel tymczasowy, któremu zgodnie z treścią ust. 2 § 14 rozporządzenia ustala się okresowe oceny kwalifikacyjne w ostatnich 3 miesiącach każdego dwuletniego okresu służby, zostanie stałym w środku okresu kwalifikacyjnego dla nauczycieli tymczasowych — otrzymuje w miesiącu grudniu parzystego roku kalendarzowego drugą ocenę okresową za dwa lata już jako nauczyciel stały.

Dyrektor Biura Pernalnego:
(—) **W. Przybyłowicz.**

210.

Ministerstwo Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
Nr II-S-4032/39. Warszawa, dnia 22 czerwca 1939.

W sprawie diet nauczycieli szkół pryw. powołanych do państw. komis. egz. w innych miejscowościach.

Na zapytanie jednego z Kuratoriów Okręgów Szkolnych Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia, że nauczycielom szkół prywatnych, powołanym do państwowych komisyj egzaminacyjnych, przeprowadzających egzamin dojrzałości lub inne w szkolnictwie średnim ogólnokształcącym, poza miejscowością swego zatrudnienia, należy wypłacać diety według VII grupy uposażenia, za czas podróży i za czas pracy w komisji egzaminacyjnej.

(—) Dr M. Pollak.
Dyrektor Departamentu:

211.

Wydz. Ośw. Publ.
Urząd Wojewódzki Śląski
Nr OP. I-22 a/70. Katowice, dnia 11 lipca 1939 r.

Inspektoraty Szkolne, Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych, Dyrekcje zakładów kształcenia nauczycieli oraz kierownictwa szkół dokształcających zawodowych **w województwie śląskim**
Dyrekcja Śląskiego Konserwatorium Muzycznego **w Katowicach**
Dyrekcja Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego **w Cieszynie**

w sprawie zwiedzania Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze przez młodzież szkolną.

Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego przypomina zarządzenie tut. Urzędu z dnia 5. II. 1937 r. Nr OP. I-50/197, ogłoszone w numerze 2 pod poz. 38 Gazety Urzędowej Wojew. Śląskiego, dotyczące organizowania wycieczek szkolnych do Warszawy i zwiedzania Belwederu, w szczególności należy:

1) uzgadniać z Dyrekcją Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze na 5 dni wcześniej — dzień i godzinę zwiedzania;

2) dbać o to, aby wycieczki zwiedzające Belweder o przeznaczonej godzinie, nie przekraczały liczby 100 osób;

3) z młodzieżą niezamożną zwiedzać Belweder przede wszystkiem w czwartki, kiedy wstęp do Muzeum jest bezpłatny.

Za Wojewodę:
(—) Mgr M. Gajer.
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogólnego
Referendarz.

212.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.
Nr OP. I-1/50/23. Katowice, dnia 27 czerwca 1939.

Inspektoraty Szkolne, Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych, zakładów kształcenia nauczycieli oraz kierownictwa dokształcających szkół zawodowych **w województwie śląskim**

tudzież Dyrekcja Państw. Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego **w Cieszynie**
i Dyrekcja Śląskiego Konserwatorium Muzycznego **w Katowicach**

w sprawie wydawania orzeczeń w sprawach uczniewskich.

Zdarzają się częstokroć wypadki, że rodzice, względnie wychowawcy uczniów zwracają się w sprawach uczniowskich bezpośrednio do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Ponieważ tego rodzaju droga postępowania jest niewłaściwa, Urząd Wojewódzki Śląski, opierając się na okólniku Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15. VI. 1939 r. (Nr II. S. 4044/39) wyjaśna, że Dyrekcje i kierownictwa szkół powinny informować rodziców, względnie opiekę domową, że w sprawach uczniowskich (jak np. przyjmowanie i wydalanie uczniów, dopuszczanie uczniów do egzaminów dojrzałości oraz do egzaminów ukończenia gimnazjum, promocje z klasy do klasy, zwolnienie od taksy administracyjnej itp.), załatwianych przez dyrekcje szkół, a w odniesieniu do szkolnictwa powszechnego w sprawach rozstrzygania odwołań od orzeczeń i zarządzeń inspektorów szkolnych — właściwą i ostateczną instancją odwoławczą jest Urząd Wojewódzki Śląski, Wydział Oświecenia Publicznego.

Dyrekcje i Kierownictwa szkół winny umieścić w sekretariacie szkoły na widocznym miejscu właściwy dla swojej szkoły komunikat, informujący rodziców względnie opiekę domową o trybie postępowania i o koniecznym toku instancji w sprawach uczniowskich a nadto winny zwrócić uwagę na to, że zwracanie się do różnych Władz Naczelnych jest niewłaściwe i niecelowe.

Niezależnie od tego winny Dyrekcje (Kierownictwa) szkół informować o powyższym rok rocznie zwłaszcza pod koniec i na początku roku szkolnego rodziców na zebraniach rodzicielskich oraz za pośrednictwem uczniów.

Za Wojewodę:
(—) **M. Zawidzki,**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

213.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.
Nr O.P.I. - 1-57/7. Katowice, dnia 27 czerwca 1939.

Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli i szkół dokształcających zawodowych
w województwie śląskim

w sprawie kolejności ustawiania hufców p. w. itd. w czasie uroczystości.

Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego zawiadamia, że Ministerstwo Spraw Wojskowych, w porozumieniu z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, ustaliło następującą kolejność ustawiania hufców i oddziałów przysposobienia wojskowego, organizacyj, stowarzyszeń i związków wychowania fizycznego, sportowych oraz innych w czasie przeglądów i defilad, odbywanych z okazji uroczystości państwowych lub lokalnych.

Za kolumną wojska ustawiają się:

w kolumnie „A“

I. Oddziały p. w. umundurowane z bronią,
II. Oddziały p. w. umundurowane bez broni,

w kolumnie „B“

Federacje P. Z. O. O. i Z. R.,

w kolumnie „C“

Związki wychowawcze i stowarzyszenia sportowe,

w kolumnie „D“

Młodzież szkolna,

w kolumnie „E“

Polskie organizacje kuturalno - oświatowe, gospodarcze, rzemieślnicze i inne zawodowe,

w kolumnie „F“

Straże pożarne.

Kolejność w poszczególnych kolumnach ma być następująca:

A. Kolumna P. W.

I. Oddziały umundurowane z bronią:

1. Poczty chorągwiane Zw. Formacji Hist. z r. 1914—1920.
2. Oddziały rezerwistów wchodzące w skład F. P. Z. O. O. i Z. R.
   a) Związek Rezerwistów,
   b) „ Powstańców i Wojaków,
   c) „ Powstańców Śląskich.
3. Hufce szkolne z cenzusem:
   a) hufce licealne,
   b) „ gimnazjalne,
   c) „ szkół zawodowych.
4. Hufce szkolne bez cenzusu:
   a) hufce szkół dziennych,
   b) „ szkół dokształc. wieczorowych.
5. Oddziały p. w. pozaszkolne:
   a) Związek Strzelecki,
   b) „ Harcerstwa Polskiego.
6. P. W. specjalne:
   a) lotnicze,
   b) łączności,
   c) kolejowe,
   d) pocztowe,
   e) leśników,
   f) kolarzy,
   g) konne,
   h) motorowe.

II. Oddziały umundurowane bez broni:

W kolejności — jak wyżej 2, 3, 4, 5, 6 i następne.

7. Oddziały żeńskie:
   a) hufce licealne,
   b) „ gimnazjalne,
   c) Związek Strzelecki,
   d) P. W. Kobiet,
   e) inne żeńskie zespoły p. d. o. k.
8. Orlęta, Strzelczyki.
9. Drużyny ratownicze P. C. K.
10. Drużyny L. O. P. P.
11. Drużyny Gołębiarskie.

B. Federacja Polskich Związków Obr. Ojczyzny i Z. R.

1. Zw. Formacji Histor. Polskich z r. 1914—1920
2. Zw. Histor. wchodzące w skład Unii P. Z. O. O.
3. Inwalidzi wojenni W. P.
4. Związek Oficerów Rezerwy
5. Związek Podoficerów Rezerwy
6. Związek Rezerwistów.

C. Związki Wychowawcze i Stowarz. Sportowe.

1. Związek Harcerstwa Polskiego
2. Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół“
3. Katolicki Związek Młodzieży
4. Związki Młodzieży Lud. i Wiejskich
5. Kluby sportowe.

D. Młodzież szkolna

1. Szkoły żeńskie
   a) powszechne,
   b) średnie,
   c) zawodowe,
   d) akademickie.
2. Szkoły męskie
   a) powszechne,
   b) średnie,
   c) zawodowe,
   e) akademickie.

E. Polskie Organizacje Kulturalno-Oświatowe.

Gospodarcze, Rzemieślnicze i inne Zawodowe.

F. Straże Pożarne

1. Zespoły żeńskie
2. „ męskie.

Podając powyższe zestawienie Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego zwraca uwagę na konieczność ścisłego przestrzegania tej kolejności ustawiania się w czasie obchodów z okazji uroczystości państwowych i lokalnych.

Za Wojewodę:
(—) M. Zawidzki,
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

214.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydz. Oświecenia Publ.
Nr OP. I-22/46. Katowice, dnia 4 lipca 1939 r.

Inspektoraty Szkolne, Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych, zakładów kształcenia nauczycieli oraz kierownictwa dokształcających szkół zawodowych **w województwie śląskim**

Dyrekcja Konserwatorium Muzycznego **w Katowicach**

i Dyrekcja Państwowej Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wieszkiego **w Cieszynie**

w sprawie wycieczek do Gdańska.

Wobec stwierdzenia, że wycieczki, udające się na teren Wolnego Miasta Gdańska częstokroć nie stosują się do obowiązujących przepisów wydanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego przypomina ponownie treść okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28. V. 1938 r. w sprawie wycieczek do Gdańska, ogłoszony w numerze 6 pod poz. 144 ex 1938 r. Gazety Urzędowej Województwa Śląskiego — Dział Administracji Szkolnej, zwracając uwagę na konieczność ścisłego przestrzegania go, przy urządzaniu wymienionych wycieczek.j

Za Wojewodę:
(—) **Miłosz Sołtys,**
p. o. Kierownika Oddziału.
Wizytator szkół.

215.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Oświecenia Publ.
Nr OP. I. 41/3. Katowice, dnia 17 czerwca 1939.

Inspektoraty Szkolne, Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych, Dyrekcje zakładów kształcenia nauczycieli oraz Kierownictwa szkół powszechnych i dokształcających zawodowych **w województwie śląskim**

oraz

Dyrekcja Śląskiego Konserwatorium Muzycznego **w Katowicach**

Dyrekcja Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego **w Cieszynie**

sprawy z zakresu działania Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publiczn. w ustawie o powszechnym obowiązku wojskowym i rozporządzeniu wykonawczym do tej ustawy.

Na podstawie zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 29 kwietnia 1939 r. Nr BP-8294/39 Urząd Wojewódzki poleca Dyrekcjom i Kierownictwom szkół zwrócić uwagę na przepisy, dotyczące właściwego załatwiania spraw wojskowych funkcjonariuszów państwowych oraz absolwentów szkół.

W szczególności należy się zapoznać z postanowieniami art. art. 40, 62, 66, 67, 69, 70, 71, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 134, 135, 136, 149, 162, 163, 164, 192, 194, 196 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220), oraz z postanowieniami §§ 153, 175, 176, 177, 212, 247, 262, 270, 271, 272, 273, 275, 277, 278, 281, 282, 307, 311, 327, 333, 334, 335, 523, 567, 568, 569 i 575 rozporządzenia wykonawczego z dnia 7. II. 1939 r. do ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 20, poz. 131).

WYCIĄG

z ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowy.

Art. 40. (1) Wiek poborowy rozpoczyna się z dniem 1 stycznia tego roku, w którym podlegający powszechnemu obowiązkowi wojskowemu kończy 21 lat życia i trwa do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończy on 23 lata życia.

(2) Dla osób, które uzyskały dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego, przed osiągnięciem wieku poborowego określonego w ust. (1) — wiek poborowy rozpoczyna się z dniem ukończenia szkoły; dla absolwentów dwuletnich liceów zawodowych, którzy przedłożą dowód przyjęcia do 3 klasy specjalnej liceum zawodowego, wiek poborowy rozpoczyna się z dniem ukończenia tej 3 klasy. Dla osób wymienionych w ustępie niniejszym wiek poborowy trwa do końca tego roku kalendarzowego, w którym osoby te kończą 23 lata życia.

(3) Wiek poborowy w razie mobilizacji i w czasie wojny rozpoczyna się z dniem 1 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym podlegający powszechnemu obowiązkowi wojskowemu kończy 18 lat życia.

(4) Urodzeni w tym samym roku kalendarzowym stanowią jeden rocznik, oznaczony według roku ich urodzenia.

Art. 62. (1) Prawo do odroczenia zasadniczej służby wojskowej służy:

a) jedynym żywicielom rodzin;

b) właścicielom odziedziczonych gospodarstw rolnych;

c) osobom odbywającym studia oraz osobom kształcącym się zawodowo.

(2) Odroczenia udzielone z przyczyn, wymienionych w ust. (1), tracą moc w czasie wojny lub z chwilą ogłoszenia mobilizacji, a osoby, korzystające z tych odroczeń, podlegają wcieleniu do szeregów na ogólnych zasadach, jeżeli Minister Spraw Wojskowych nie zarządzi inaczej.

(3) W razie mobilizacji i w czasie wojny odroczenia mogą być udzielane z powodów i na warunkach ustalonych przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 66. Za odbywających studia i kształcących się zawodowo uważa się:

a) uczniów ostatniej klasy liceów ogólnokształcących, czteroletnich gimnazjów zawodowych, dwuletnich liceów zawodowych, oraz uczniów ostatniej klasy innych szkół krajowych (w w. m. Gdańsku) lub zagranicznych, uznanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne ze szkołami wyżej wymienionymi; uczniowie ci mogą korzystać z odroczenia do dnia 1 lipca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 22 lata życia;

b) uczniów przedostatniej i ostatniej klasy liceów pedagogicznych, oraz trzyletnich liceów zawodowych; uczniowie przedostatniej klasy tych szkół mogą korzystać z odroczenia do dnia 1 października tego roku kalendarzowego, w którym kończą 22 lata życia, a uczniowie ostatniej klasy do dnia 1 lipca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 23 lata życia,

c) uczniów terminujących w rzemiośle u majstrów, uczniów terminujących w zakładach i przedsiębiorstwach handlowych lub przemysłowych, oraz uczniów szkół zawodowych, których ukończenie uprawnia do ubiegania się o tytuł mistrza lub czeladnika tudzież uczestników rocznych i dłuższych kursów doszkalania kwalifikowanych robotników przemysłowych, jeżeli wykażą się poświadczeniem izby rzemieślniczej lub izby przemysłowo-handlowej, dyrekcji właściwej szkoły albo właściwej władzy przemysłowej; uczniowie ci i uczestnicy mogą korzystać z odroczenia do dnia 1 października tego roku kalendarzowego, w którym kończą 22 lata życia.

Art. 67. (1) Odroczenie zasadniczej służby wojskowej z tytułu odbywania studiów mogą uzyskać również:

a) studenci szkół akademickich tudzież uczniowie (słuchacze) zwyczajni (rzeczywiści) innych szkół wyższych państwowych i prywatnych uznanych przez Państwo za równorzędne, oraz uczniowie (słuchacze) zwyczajni (rzeczywiści) szkół wyższych zagranicznych i na obszarze w. m. Gdańska uznanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne z krajowymi; uczniowie (słuchacze) tych szkół mogą korzystać z odroczenia najdalej do terminu wcielenia poborowych odbywających skróconą zasadniczą służbę wojskową w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 23 lata życia. Uczniom (słuchaczom) tym można wyjątkowo przedłużyć odroczenie do terminu wcielenia poborowych (ochotników), odbywających skróconą zasadniczą służbę wojskową w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 26 lat życia, jeżeli odroczenie to okazuje się korzystne dla potrzeb wojska lub marynarki wojennej. Warunki ubiegania się o przedłużenie odroczenia określa Minister Spraw Wojskowych;

b) poświęcający się studium teologii wyznań chrześcijańskich dla uzyskania święceń duchownych oraz uczniowie zakładów rabinackich przez Państwo uznanych i nadzorowanych dla przygotowania się do stanu duchownego, lub w ciągu 2 lat po ukończeniu tych zakładów, w celu uzyskania stanowiska duchownego; uczniowie (słuchacze) tych zakładów, mogą korzystać z odroczeń najdalej do terminu wcielenia poborowych, odbywających skróconą zasadniczą służbę wojskową w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 26 lat życia.

(2) Z odroczenia mogą korzystać tylko te osoby wymienione w ust. (1), które rozpoczęły studia bez odbycia skróconej zasadniczej służby wojskowej z powodu otrzymania przy poborze (art. 41 ust. (2) zdanie pierwsze) orzeczenia o czasowej niezdolności do służby wojskowej, lub też które w roku ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego nie zostały wcielone do szeregów.

Art. 68. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych i innymi interesowanymi ministrami określi w drodze rozporządzenia szkoły (zakłady) krajowe (w w. m. Gdańsku) i zagraniczne, których uczniowie i słuchacze są uprawnieni do ubiegania się o odroczenie zasadniczej służby wojskowej.

Art. 69. Nie mają prawa do odroczenia zasadniczej służby wojskowej:

a) osoby, skazane prawomocnie na utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych;

b) osoby, skazane prawomocnie za przestępstwa z art. 45, 46 i 47 kodeksu karnego wojskowego, lub za jedno z przestępstw wymienionych w ustawie niniejszej;

c) osoby, które z własnej winy nie odbyły służby pracy przez czas przepisany.

Art. 70. (1) Odroczeń udziela się na prośbę osób, wymienionych w art. 62 ust. (1), tudzież osób, będących na utrzymaniu jedynego żywiciela rodziny.

(2) Prośby powinny być wnoszone najpóźniej do 14 dni po uznaniu poborowego za zdolnego do zasadniczej służby wojskowej, a jeżeli okoliczności, uzasadniające prawo do ubiegania się o odroczenie powstały później, prośba powinna być wniesioną najpóźniej do 6 tygodni od chwili powstania tych okoliczności.

(3) Nieusprawiedliwione zaniedbanie powyższych terminów pociąga za sobą utratę prawa do odroczenia.

(4) Poborowi, których prośby o odroczenie nie zostały prawomocnie rozstrzygnięte do terminu wcielenia, podlegają powołaniu do zasadniczej służby wojskowej na równi z innymi poborowymi i w tym samym terminie.

Art. 71. (1) O przyznaniu lub odmowie prawa do odroczenia zasadniczej służby wojskowej orzeka powiatowa władza administracji ogólnej, a co do osób zamieszkałych stale za granicą urząd konsularny R. P.

(2) Powiatowa władza administracji ogólnej, przed wydaniem orzeczenia przeprowadza dochodzenie w celu sprawdzenia okoliczności, uzasadniających prawo do ubiegania się o odroczenie.

(3) Jeżeli chodzi o odroczenie z powodu utrzymywania rodziny, powiatowa władza administracji ogólnej zarządza zbadanie zdolności do pracy mężczyzn przez komisję poborową, a kobiet przez lekarza powiatowego. Badaniu zdolności do pracy nie podlegają jednak rodzice (dziadkowie), jeżeli ukończyli lat 60, matki i babki, samotne, jeżeli ukończyły lat 45, chłopcy poniżej lat 16 oraz dziewczęta poniżej lat 18. Koszty stawienia się członków rodziny celem zbadania ich zdolności do pracy ponosi poborowy, względnie członkowie rodziny. W razie stwierdzonej niezamożności tych osób członkowie rodziny będą przedstawieni do zbadania ich zdolności do pracy przez gminę miejsca ich zamieszkania na jej koszt.

(4) Tryb postępowania urzędów konsularnych R. P. w sprawie odroczeń zasadniczej służby wojskowej określa rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

(5) Odwołanie od odmownego orzeczenia w sprawie odroczenia zasadniczej służby wojskowej nie ma skutku odraczającego.

Art. 77. (1) Poborowi i ochotnicy uznani za zdolnych do zasadniczej służby wojskowej, którzy ukończyli jedną ze szkół wymienionych w art. 78, odbywają skróconą zasadniczą służbę wojskową.

(2) Czas trwania skróconej zasadniczej służby wojskowej ustala rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych; czas trwania tej służby nie może być dłuższy niż 15 miesięcy.

Art. 78. Skróconą zasadniczą służbę wojskową odbywają poborowi i ochotnicy, którzy przed wcieleniem do czynnej służby wojskowej ukończyli:

a) liceum ogólnokształcące albo liceum pedagogiczne państwowe lub niepaństwowe z uprawnieniami szkół państwowych;

b) liceum zawodowe państwowe albo niepaństwowe z uprawnieniami szkół państwowych;

c) inną szkołę krajową (w w. m. Gdańsku) lub zagraniczną, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędną z jedną ze szkół wymienionych w pkt. a) lub b).

Art. 79. (1) Poborowi i ochotnicy wymienieni w art. 78 obowiązani są odbyć służbę pracy w terminach i organizacjach określonych przez Ministra Spraw Wojskowych, oraz przez czas określony w rozporządzeniu wykonawczym.

(2) Służbę pracy pełni się w sposób oraz na warunkach określonych w przepisach dotyczących służby pracy w organizacjach, w których ta służba ma być pełniona.

(3) Koszty przejazdu osób, powołanych do służby pracy oraz zwolnionych z tej służby, ponosi Skarb Państwa, według zasad, określonych w rozporządzeniu wykonawczym.

(4) W razie niestawienia się do służby pracy bez usprawiedliwionych powodów w terminie oznaczonym w powołaniu, powiatowa władza administracji ogólnej może zarządzić przymusowe doprowadzenie wezwanego. Koszty przymusowego doprowadzenia ponosi powołany do służby pracy; w razie nieściągalności tych kosztów pokrywa je gmina miejsca zamieszkania, a w razie niemożności ustalenia miejsca zamieszkania — Skarb Państwa z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Art. 80. (1) Do skróconej zasadniczej służby wojskowej Minister Spraw Wojskowych może powołać poborowych i ochotników, którzy przed wcieleniem do czynnej służby wojskowej:

a) ukończyli gimnazjum ogólnokształcące albo gimnazjum zawodowe państwowe lub niepaństwowe z uprawnieniami szkół państwowych;

b) ukończyli odpowiednią ilość klas innych szkół, którą Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna za równorzędną z ukończeniem gimnazjum ogólnokształcącego lub gimnazjum zawodowego;

jeżeli odbyli przysposobienie wojskowe oraz wykazali się służbą pracy w organizacjach określonych przez Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Rozporządzenie wykonawcze określi zakres przysposobienia wojskowego oraz czas służby pracy, jaki mają odbyć ubiegający się o prawo do skróconej zasadniczej służby wojskowej.

Art. 81. Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i innymi interesowanymi ministrami określi w drodze rozporządzenia te szkoły, których ukończenie uprawnia do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej.

Art. 82. (1) Nie mają prawa do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej:

a) osoby, skazane prawomocnie na utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych;

b) osoby, skazane prawomocnie za przestępstwo przeciwko mieniu, nierząd, przestępstwo z chęci zysku, przestępstwo z art. 45, 46 lub 47 kodeksu karnego wojskowego, lub za jedno z przestępstw wymienionych w ustawie niniejszej;

c) osoby, które z własnej winy nie odbyły służby pracy przez czas przepisany.

(2) Osoby wymienione w ust. (1) odbywają zasadniczą służbę wojskową na ogólnych zasadach przez czas oznaczony w art. 72.

Art. 83. (1) O prawie do pełnienia skróconej zasadniczej służby wojskowej orzekają komendanci rejonów uzupełnień.

(2) Poborowi i ochotnicy, mający prawo do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej powinni przedstawić w dniu poboru świadectwo szkolne uzasadniające to prawo przedstawicielowi wojska i marynarki wojennej wchodzącemu w skład komisji poborowej lub też po poborze komendzie rejonu uzupełnień w ciągu 14 dni od dnia otrzymania świadectwa szkolnego. Zamiast świadectwa szkolnego można przedstawić odpowiednie zaświadczenie dyrekcji szkoły.

(3) Przedstawienie świadectwa szkolnego (zaświadczenia) po terminie określonym w ust. (2) powoduje utratę prawa do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej.

Art. 134. (1) Umowa o pracę nie może być przez pracodawcę wypowiedziana ani rozwiązana z powodu powołania do odbycia zasadniczej służby wojskowej, jakto też w okresie między powołaniem a odbyciem tej służby — jeżeli stosunek najmu pracy w chwili powołania trwał nieprzerwanie co najmniej 6 miesięcy.

(2) Umowa o pracę nie może być również przez parcodawcę wypowiedziana ani rozwiązana z powodu powołania na przeszkolenie wojskowe lub na ćwiczenia wojskowe, jako też z powodu powołania żołnierzy rezerwy lub pospolitego ruszenia do czynnej służby wojskowej ze względu na bezpieczeństwo Państwa, jak wreszcie w okresie między powołaniem, a odbyciem tej służby.

(3) Umowy sprzeczne z powyższymi przepisami oraz umowy przewidujące wyraźnie lub pośrednio rozwiązanie umów o pracę w związku z powołaniem do służby wojskowej lub odbywaniem tej służby są z mocy samego prawa nieważne.

Art. 135. Przepisu art. 134 nie stosuje się, jeżeli:

a) umowa o pracę ulega — w okresie między powołaniem a odbyciem służby wojskowej — rozwiązaniu wskutek upływu terminu, na który została zawarta, lub wskutek ukończenia pracy, dla której wykonania ją zawarto;

b) zakład pracy lub oddział zakładu pracy, do którego pracownik po odbyciu służby wojskowej powraca, już nie istnieje;

c) zakład pracy lub oddział zakładu pracy, do którego pracownik po odbyciu służby wojskowej powraca, zmienił całkowicie technikę produkcji, przez co te rodzaje pracy, do których dany pracownik był używany, nie są już wykonywane;

d) umowę o pracę można rozwiązać z winy pracownika;

e) pracownik bez ważnych powodów nie stawił się do pracy przed upływem 2 tygodni od chwili zwolnienia go ze służby wojskowej;

f) pracownik w czasie służby wojskowej był sądownie karany za przestępstwo z chęci zysku, albo na karę ponad 3 miesiące pozbawienia wolności.

Art. 136. Obowiązujące przepisy określają czy i o ile osobom, pozostającym w stosunku najmu pracy, powołanym do służby wojskowej, służy w czasie tej służby prawo do wynagrodzenia.

Art. 149. (1) Zastępczy obowiązek wojskowy może być spełniony tylko osobiście.

(2) Od obowiązku tego będą zwalniane osoby:

a) niezdolne z powodu choroby lub ułomności fizycznej do żadnego rodzaju prac, wykonywanych z tytułu zastępczego obowiązku wojskowego;

b) przebywające poza granicami Państwa;

c) których powołanie do pracy mogłoby spowodować istotną szkodę dla interesu publicznego.

(3) Zwolnienie od obowiązku wykonywania pracy może być udzielone tylko na czas trwania uzasadniających je okoliczności faktycznych.

(4) Obowiązek wykonywania pracy, nie spełniony w ciągu jednego roku wskutek zwolnienia lub niepowołania do pracy, nie przechodzi na lata następne.

Art. 162. Osoby obowiązane do prowadzenia ewidencji uczniów w szkołach wymienionych w art. 66 lit. a), b) i w art. 67, tudzież uczniowie i słuchacze, korzystający z odroczeń z tytułu odbywania studiów w powyższych szkołach, obowiązani są w terminie 6 tygodni, liczonym od dnia opuszczenia przez ucznia szkoły, zawiadomić o tym powiatową władzę administracji ogólnej celem orzeczenia utraty prawa do odroczenia.

Art. 163. Dyrektorzy szkół wymienionych w art. 78 obowiązani są przesłać na żądanie komendantów rejonów uzupełnień wykazy uczniów i byłych uczniów, posiadających warunki do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej według wzorów i w terminach ustalonych rozporządzeniem wykonawczym.

Art. 164. (1) Dyrektorzy szkół wymienionych w art. 78 oraz przewodniczący komisyj egzaminacyjnych dla eksternów, obowiązani są przesyłać powiatowej władzy administracji ogólnej wykazy osób, które uzyskały dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego przed osiągnięciem wieku poborowego określonego w art. 40 ust. (1).

(2) Wykazy mają być przesłane do dni 3 licząc od dnia uzyskania przez ucznia (eksterna) dowodu ukończenia szkoły.

(3) Rozporządzenie wykonawcze określi wzory wykazów oraz tryb postępowania w tych sprawach.

Art. 192. Do czasu całkowitego zorganizowania szkolnictwa średniego stosownie do przepisów ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju

szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) przepisy art. 196 ust. (2), dotyczące osób, posiadających dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego, stosują się odpowiednio do osób, które ukończyły:

a) szkołę średnią ogólnokształcącą państwową albo prywatną, mającą prawa szkół państwowych; albo

b) inną szkołę krajową lub zagraniczną, państwową lub prywatną, którą Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uznał za równorzędną ze szkołą średnią ogólno-kształcącą, tj. złożyły egzamin dojrzałości gimnazjalny lub seminarialny, w innych szkołach zaś ustanowiony w nich prawnie egzamin końcowy.

Art. 194. Z dniem 1 września 1938 r. tracą moc obowiązującą:

a) ustawa z dnia 17 czerwca 1919 r. o spisie oficerów (Dz. Pr. P. P. Nr 50, poz. 325);

b) ustawa z dnia 11 lipca 1919 r. normująca stosunki służbowe funkcjonariuszów państwowych podczas pełnienia służby wojskowej (Dz. Pr. P. P. Nr 59, poz. 357);

c) rozporządzenie Rady Obrony Państwa z dnia 11 sierpnia 1920 r. w przedmiocie utraty obywatelstwa Państwa Polskiego wskutek niespełnienia obowiązku służby wojskowej (Dz. Pr. P. P. Nr 81, poz. 540);

d) ustawa z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 61, poz. 609);

e) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r. o wojskowej służbie pomocniczej (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 783).

Art. 196. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 września 1938 r.

(2) Przepisy jednak ustawy niniejszej, dotyczące:

a) obowiązku zgłoszenia się do poboru osób wykazujących się dowodem ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego (art. 40 ust. (2), 41 ust. (2));

b) odroczenia skróconej zasadniczej służby wojskowej osobom wymienionym w art. 67 i warunków odroczenia tej służby;

c) obowiązku odbywania służby pracy przez osoby, które uzyskały dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego (art. 79);

d) obowiązku odbywania uzupełniającej służby wojskowej (art. 107 — 112);

wchodzą w życie z dniem ogłoszenia ustawy.

Do art. 40.

WYCIĄG

z rozporządzenia wychowawczego z dnia 7 lutego 1939 r. do ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym.

(Dz. U. R. P. Nr 20, poz. 131).

§ 153. (1) Do osób, które uzyskały dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego (art. 40 ust. (2)), zalicza się osoby, które ukończyły:

a) liceum ogólnokształcące albo liceum pedagogiczne państwowe lub niepaństwowe z uprawnieniami szkół państwowych;

b) liceum zawodowe państwowe albo niepaństwowe z uprawnieniami szkół państwowych;

c) inną szkołę krajową (w W. M. Gdańsku) lub zagraniczną uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędną z jedną ze szkół wymienionych pod a) lub b).

(2) Dowodem ukończenia szkół jest świadectwo szkolne lub zaświadczenie dyrekcji szkoły. Zaświadczenie może być indywidualne albo też zbiorowe polegające na umieszczeniu ucznia (eksterna) w wykazie sporządzanym przez dyrekcję szkoły lub przewodniczących komisyj egzaminacyjnych dla eksternów w myśl art. 164.

Do art. 44.

§ 175. (1) Podstawą urzędowania delegowanej komisji poborowej dla poborowych wymienionych w art. 40 ust. (2) jest lista uczniów poborowych, zestawiona przez powiatową władzę administracji ogólnej właściwą ze względu na siedzibę szkoły wymienionej w § 174 ust. (2) na podstawie wykazów uczniów nadesłanych w myśl art. 164 przez dyrektorów szkół i przewodniczących komisyj egzaminacyjnych dla eksternów.

(2) Lista uczniów poborowych ma być zestawiona w jednym egzemplarzu według ustalonej przez kierownika powiatowej władzy administracji ogólnej kolejności szkół istniejących w danym powiecie (mieście).

§ 176. (1) Listę uczniów poborowych prowadzi się według zasad określonych dla listy ochotników.

(2) Dla uczniów, którzy są wpisani do list poborowych innych powiatów albo też mają miejsce zamieszkania na terenie innych powiatów, wypełnia się karty indywidualne w dwu egzemplarzach.

§ 177. (1) Po ukończeniu poboru, powiatowa władza administracji ogólnej sporządza z listy uczniów poborowych wyciągi, które przesyłać należy do tych powiatowych władz administracji ogólnej, w których listach poborowych są zapisani uczniowie stający do przeglądu przed delegowaną komisją poborową, a jeżeli ze względu na wiek do list poborowych jeszcze nie są zapisani — do powiatowych władz administracji ogólnej właściwych dla miejsca zamieszkania uczniów. Tym powiatowym władzom administracji ogólnej przesyła się również jeden egzemplarz karty indywidualnej poborowego ucznia.

(2) Na podstawie wyciągu z listy uczniów poborowych i karty indywidualnej powiatowa władza administracji ogólnej przeprowadza w liście poborowych właściwe wpisy, które podpisuje kierownik tej władzy.

(3) Przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej zakłada dla poborowych, wymienion. w art. 40 ust. (2), zakwalifikowanych

do kat. A, kartę ewidencyjną i zeszyt ewidencyjny, a dla zakwalifikowanych do kat. C lub D — kartę ewidencyjną i przekazuje te dokumenty bezpośrednio po przeglądzie komendantom rejonów uzupełnień, właściwym dla powiatowych władz administracji ogólnej, w których listach poborowych poborowi ci są zapisani, a jeżeli ze względu na wiek do list poborowych jeszcze nie są zapisani — do komendantów rejonów uzupełnień właściwych dla miejsc zamieszkania poborowych.

§ 212. (1) Celem zaliczenia do pomocniczej służby wojskowej powinny osoby wymienione w § 211 przedstawić przewodniczącemu komisji poborowej w dniu stawienia się przed komisją poborową następujące dokumenty:

a) osoby wyliczone w § 211 pod lit. a): — zaświadczenia wydane przez kurie biskupie lub przełożonych zakonów i seminariów duchownych, lub rektorów uniwersytetów;

b) osoby wyliczone w § 211 pod lit. b): — zaświadczenia wydane przez konsystorze: ewangelicko-augsburski, ewangelicko-reformowany, ewangelicko-unijny, lub przez superintendenturę ewangelickiego kościoła augsburskiego i helweckiego wyznania albo superintendenta kościoła staroluterskiego albo też przez właściwe władze państwowe i państwowe instytucje naukowe, tj. przez urzędy wojewódzkie, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę lub rektora Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie;

c) osoby wyliczone w § 211 pod lit. c): — zaświadczenia, wydane przez konsystorze diecezjalne lub właściwe władze państwowe oraz państwowe instytucje naukowe, tj.: przez urzędy wojewódzkie, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Kierownika Studium Teologii Prawosławnej Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie;

d) osoby wyliczone w § 211 pod lit. d): — zaświadczenia, wydane przez urzędy wojewódzkie, a w m. st. Warszawie — przez Komisarza Rządu na m. st. Warszawę;

e) osoby wyliczone w § 211 pod lit. e): — dokumenty, zawierające zatwierdzenie (uznanie) na stanowisku rabina i podrabina, wystawione przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w myśl art. 43 i 54 przepisów o organizacji gmin wyznaniowych żydowskich z dnia 14 października 1927 r. w brzmieniu rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 kwietnia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 500);

f) osoby wyliczone w § 211 pod lit. f) i g): — zaświadczenia wydane przez urzędy wojewódzkie, a w m. st. Warszawie — przez Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

(2) Wzory zaświadczeń dla osób, wymienionych w ust. (1) lit. a), b), c), d), f), g), ze wskazaniem władz, wydających zaświadczenie, zawiera załącznik Nr 2.

Do art. 60.

§ 247. (1) Osoby, ubiegające się o odbycie zasadniczej służby wojskowej w charakterze ochotnika, powinny wnieść do komendy rejonu uzupełnień właściwej ze względu na miejsce ich zamieszkania własnoręcznie napisane i podpisane podanie, załączając do niego w oryginale lub w uwierzytelnionym odpisie dokumenty następujące:

a) metrykę urodzenia (wyciąg z ksiąg metrykalnych);

b) poświadczenie obywatelstwa polskiego;

c) poświadczenie niekaralności;

d) pozwolenie ojca lub opiekuna na wstąpienie do wojska lub marynarki wojennej, spisane protokolarnie we właściwym zarządzie gminy, lub sporządzone w formie aktu notarialnego, bądź też w formie innego aktu pisemnego, uwierzytelnionego przez notariusza; jeżeli zgłaszający się nie ma ukończonych lat 21, a został upełnoletniony (usamowolniony) w drodze sądowej, należy do podania załączyć orzeczenie (uchwałę, decyzję) sądu;

e) ostatnie świadectwo szkolne, w szczególności świadectwo, które uprawnia do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej w myśl art. 78.

(2) Minister Spraw Wojskowych może zarządzić, iż do podania należy załączyć jeszcze inne dokumenty prócz wymienionych w ust. (1).

Do art. 62.

§ 262. (1) Prawo do odroczenia zasadniczej służby wojskowej służy tylko tym poborowym, u których warunki uzasadniające to prawo powstały przed wcieleniem ich do szeregów celem odbycia zasadniczej służby wojskowej.

(2) Jeżeli warunki do odroczenia zasadniczej służby wojskowej z tytułu utrzymywania rodziny lub odziedziczenia gospodarstwa rolnego powstaną w czasie odbywania przez poborowego zasadniczej służby wojskowej, należy takiemu poborowemu udzielić odroczenia zasadniczej służby wojskowej pod warunkiem wniesienia prośby o odroczenie w przeciągu 6 tygodni od chwili powstania tych okoliczności. Ochotnik odbywający zasadniczą służbę wojskową może otrzymać powyższe odroczenie na ogólnych zasadach, począwszy od dnia 1 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym ochotnik osiąga wiek poborowy.

(3) Odroczenie może być przyznane tylko z jednego tytułu, choćby u poborowego zachodziły warunki uzasadniające prawo do odroczenia również z innych tytułów. W tym przypadku wybór tytułu do odroczenia należy do proszącego o odroczenie, który w podaniu ma wymienić jeden wybrany przez siebie tytuł do odroczenia.

Do art. 66 i 67.

§ 270. (1) Odroczeń z tytułu odbywania studiów lub kształcenia się zawodowego można udzielać jednorazowo tj. z góry na okresy czasu

przewidziane w art. 66 i 67, jednak tylko w granicach potrzebnych dla ukończenia studiów lub ukończenia praktyki.

(2) Odroczenie gaśnie z upływem czasu, na który zostało wydane, a korzystający z odroczenia podlega wcieleniu do szeregów na ogólnych zasadach.

(3) Odroczenie gaśnie również przed upływem czasu, na który zostało wydane, w razie wcześniejszego ukończenia lub opuszczenia przez poborowego nauki lub praktyki (terminu w rzemiośle lub handlu), o czym poborowy w myśl art. 162 powinien zawiadomić w terminie 6 tygodni tę powiatową władzę administracji ogólnej, która udzieliła odroczenia. O wcześniejszym wygaśnięciu odroczenia powiatowa władza administracji ogólnej zawiadamia niezwłocznie komendanta rejonu uzupełnień.

§ 271. (1) Przedłużenie odroczenia zasadniczej służby wojskowej poza 23 rok życia z tytułu odbywania studiów korzystnych dla potrzeb wojska lub marynarki wojennej (art. 76 ust. (1) lit. a)) może być udzielone:

a) studentom politechnik (w kraju, w w. m. Gdańsku lub za granicą) studiującym na wydziałach: mechanicznym, budowy maszyn, elektrotechniki, budowy okrętów, budowy samolotów (wydziały lotnicze), mierniczym (geodezyjnym), chemicznym, inżynierii lądowej lub inżynierii wodnej;

b) studentom akademickich szkół krajowych studiującym na wydziałach: lekarskich, weterynaryjnych lub farmacji;

c) studentom Akademii Stomatologicznej w Warszawie;

d) studentom Akademii Górniczej w Krakowie.

(2) W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie Minister Spraw Wojskowych może udzielić odroczenia zasadniczej służby wojskowej poza 23 rok życia również studentom (słuchaczom) innych szkół akademickich lub wyższych.

(3) Przedłużenie odroczenia zasadniczej służby wojskowej z powodów wymienionych w ust. (1) nie może być udzielone poborowym, którzy zmienili rodzaj studiów, będących podstawą udzielonego im odroczenia.

Do art. 69.

§ 272. (1) Odmowa odroczenia zasadniczej służby wojskowej z powodów wymienionych w art. 69 lit. a), b), może nastąpić w przypadku ukarania ustalonego prawomocnym wyrokiem sądowym.

(2) Jeżeli przed wcieleniem poborowego (ochotnika) do szeregów nastąpiło albo darowanie w drodze łaski skutków karno-sądowego skazania, albo zatarcie skazania przez sąd w myśl art. 90 kodeksu karnego z 1932 r. lub też uznanie skazania na niebyłe po upływie terminu zawieszenia kary w myśl art. 64 kodeksu karnego z 1932 r. — poborowemu takiemu należy przyznać odroczenie zasadniczej służby wojskowej.

§ 273. (1) W razie wszczęcia przeciw poborowemu ubiegającemu się o odroczenie zasadniczej służby wojskowej postępowania sądowego, które w razie prawomocnego skazania byłoby podstawą do nieudzielenia odroczenia — należy wstrzymać rozstrzygnięcie sprawy o odroczenie do czasu prawomocnego ukończenia postępowania o dane przestępstwo.

(2) Poborowy, co do którego wstrzymano rozstrzygnięcie sprawy o odroczenie, podlega wcieleniu do szeregów na ogólnych zasadach w myśl art. 70 ust. (4).

Do art. 70.

§ 275. Uprawnionymi do wnoszenia podań o odroczenie zasadniczej służby wojskowej są:

a) w sprawach odroczeń z tytułu utrzymywania rodziny lub z tytułu odziedziczenia gospodarstwa rolnego — poborowy, ojciec, matka (także nieślubna), dziadkowie i babki oraz bracia i siostry (rodzeni i przyrodni bez względu na ich pochodzenie ślubne lub nieślubne, tudzież prawni zastępcy wymienionych osób;

b) w sprawach odroczeń z tytułu odbywania studiów i kształcenia się zawodowego — poborowi oraz ich prawni zastępcy.

§ 277. (1) Uczniowie szkół określonych w art. 66 lit. a), b), zakwalifikowani podczas poboru głównego do kategorii A przed zakończeniem danego roku szkolnego przechodzą do ostatniej klasy szkoły i uzyskują warunki do odroczenia z ar. 66 lit. a) lub b), mogą wnieść podanie o odroczenie zasadniczej służby wojskowej do 6 tygodni od chwili uzyskania świadectwa szkolnego. Podobnie uczniowe szkół, określonych w art. 66 lit. b), zakwalifikowani podczas poboru głównego do kategorii A przed zakończeniem danego roku szkolnego, którzy z ukończeniem roku szkolnego przechodzą do przedostatniej klasy szkoły i uzyskują warunki do odroczenia z art. 66 lit. b), mogą również wnieść podanie o odroczenie zasadniczej służby wojskowej do 6 tygodni od chwili uzyskania świadectwa szkolnego.

(2) Uczniowie ostatniej klasy szół, określonnych w art. 66 lit. a) i b), zakwalifikowani do kategorii A podczas poboru głównego przed zakończeniem danego roku szkolnego, nie mogą uzyskać odroczenia zasadniczej służby wojskowej z art. 66 lit. a) lub b), jeżeli otrzymali świadectwo dojrzałości (świadectwo ukończenia szkoły). Ci spośród nich, którzy nie uzyskali świadectwa dojrzałości (świadectwa ukończenia szkoły), mogą się ubiegać o odroczenie zasadniczej służby wojskowej, jeżeli przedstawią zaświadczenie dyrekcji szkoły o przyjęciu ich ponownym do kla-

sy ostatniej na następny rok szkolny lub zaświadczenie szkoły o zobowiązaniu się do zdawania w następnym roku szkolnym egzaminu dojrzałości (egzaminu ukończenia szkoły) bez uczęszczania do szkoły. Osoby te powinny wnieść podanie do dnia 20 lipca danego roku kalendarzowego.

§ 278. Podania o przedłużenie odroczenia zasadniczej służby wojskowej z powodów wymienionych w art. 67 ust. (1) lit. a) należy wnosić najdalej do dnia 1 lipca tego roku kalendarzowego, w którym się kończy poprzednio udzielone odroczenie.

§ 281. (1) Do podania o odroczenie zasadniczej służby wojskowej z tytułu odbywania studiów lub kształcenia się zawodowego w szkołach, określonych w art. 66 lit. a) i b), należy załączyć zaświadczenie dyrekcji szkoły (zakładu naukowego), do której poborowy w danym roku szkolnym uczęszcza, zawierające nazwę szkoły (zakładu naukowego), klasę (kurs) albo rok nauki w chwii wydania zaświadczenia oraz okres czasu, porzebny do zupełnego ukończenia studiów lubwykształcenia zawodowego w normalnych warunkach. Uczniowie tych szkół, ubiegający się o odroczenie zasadniczej służby wojskowej na tej zasadzie, że uzyskali zezwolenie na powtórzenie ostatniej klasy lub zobowiązali się do ponownego zdawania egzaminu dojrzałości (egzaminu ukończenia szkoły), obowiązani są załączyć do podania o odroczenie stosowne zaświadczenie dyrekcji szkoły w oryginale lub w uwierzytelnionym odpisie.

(2) Uczniowie wymienieni w art. 66 lit. c) powinni załączyć do podania o odroczenie zasadniczej służby wojskowej zaświadczenie o odbywaniu nauki rzemiosła lub handlu, wydane przez dyrekcję właściwej szkoły, zarząd izby rzemieślniczej lub zarząd izby przemysłowo - handlowej. Zaświadczenia takie mają być potwierdzane:

a) co do terminujących w rzemiośle — przez inspektora organizacji przemysłowych (instruktora korporacyj przemysłowych) lub przez wydział przemysłowy danego województwa;

b) co do odbywających naukę w handlu — przez właściwą władzę przemysłową.

(3) Zaświadczenia państwowych zakładów przemysłowych wolne są od poświadczenia przez władze wymienione w ust. (2).

§ 282. Do podania o odroczenie zasadniczej służby wojskowej z tytułu odbywania studiów w szkołach akademickich i innych wymienionych w art. 67 należy załączyć dokumenty następujące:

a) zaświadczenie szkoły o przyjęciu poborowego w poczet studentów zwyczajnych (uczniów) z wyszczególnieniem, na który wydział i rok nauki poborowy został przyjęty oraz z wyszczególnieniem okresu czasu potrzebnego do zupełnego odbycia studiów w normalnych warunkach;

b) zaświadczenie komendy Junackich Hufców Pracy o odbyciu służby pracy w myśl art. 79 albo zaświadczenie o nieodbyciu jej bez własnej winy lub o niepowołaniu do jej odbycia.

Do art. 78.

§ 307. (1) Ukończenie jednej ze szkół wymienionych w art. 78 musi poborowy (ochotnik) udowodnić dokumentem.

(2) Dokumentem tym jest świadectwo ukończenia jednej ze szkół wymienionych w art. 78 lub zaświadczenie o ukończeniu szkoły wydane przez dyrektora szkoły lub przewodniczącego komisji egzaminacyjnej dla eksternów.

(3) Poborowi (ochotnicy), którzy ukończyli szkołę średnią w w. m. Gdańsku lub też za granicą, mogą ubiegać się o prawo do skróconej zasadniczej służby wojskowej, jeżeli przedstawią orzeczenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o uznaniu tych świadectw za równoznaczne ze świadectwami szkół krajowych. Jeżeli uznanie to będzie uzależnione od złożenia egzaminu uzupełniającego, poborowi (ochotnicy) powinni przedstawić wraz z orzeczeniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego świadectwo zagraniczne i świadectwo o złożeniu z pomyślnym wynikiem egzaminu uzupełniającego.

Do art. 79.

§ 311. (1) Poborowi zamierzający poddać się egzaminowi konkursowemu celem przyjęcia ich do szkół wyższych mają zgłosić tę okoliczność przedstawicielowi wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej, który okoliczność tę zapisuje w ewidencji wojskowej.

(2) Poborowy, który zgłosił zamiar poddania się egzaminowi konkursowemu, nie będzie wzywany do służby pracy w terminie uniemożliwiającym mu poddanie się temu egzaminowi.

Do art. 83.

§ 327. (1) Dowody uzasadniające prawo do skróconej zasadniczej służby wojskowej należy przedstawić w terminie określonym w art. 83.

(2) Uczniowie należący do kategorii poborowych wymienionych w art. 40 ust. (2) przedstawiają świadectwo szkolne (zaświadczenie dyrekcji szkoły) lub też powołują się tylko na fakt umieszczenia ich w wykazach uczniów mających prawo do skróconej zasadniczej służby wojskowej nadesłanych do powiatowej władzy administracji ogólnej przez dyrektorów szkół lub przewodniczących komisyj egzaminacyjnych dla eksternów w myśl art. 164.

Do art. 86.

§ 333. (1) Profesorów szkół wyższych, pomocnicze siły naukowe, lektorów oraz osoby, którym zlecono wykłady i ćwiczenia w szkołach wyższych, powołuje się do ćwiczeń wojskowyh w okresie wolnym od nauki szkolnej (ferie świąteczne, zimowe, letnie).

(2) Rektorzy oraz dyrektorzy szkół wyższych obowiązani są z początkiem każdego roku szkolnego zawiadomić komendantów rejonów uzupełnień o powierzeniu żołnierzom (oficerom, podoficerom lub szeregowcom) rezerwy obowiązków pomocniczych sił naukowych oraz o zleceniu im wykładów i ćwiczeń w szkołach wyższych jak również o każdorazowym zwolnieniu tych osób z ich obowiązków.

§ 334. (1) Nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych (z uprawnieniami szkół państwowych, publicznych i prywatnych z uprawnieniami szkół państwowych), oraz nauczyciele publicznych szkół powszechnych mogą być powoływani do ćwiczeń wojskowych w okresie całego roku kalendarzowego.

(2) Zasady wyrażonej w ust. (1) nie stosuje się do:

a) nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli, których nie należy powoływać do ćwiczeń w okresie dwóch miesięcy przed zakończeniem roku szkolnego;

b) nauczycieli publicznych szkół powszechnych zatrudnionych w szkołach I stopnia o jednym nauczycielu, których powoływać należy do ćwiczeń wojskowych — z wyłączeniem ćwiczeń wymienionych w § 335 — tylko w okresach wolnych od nauki szkolnej.

(3) Komendanci rejonów uzupełnień lub inne władze wojskowe, powołując do ćwiczeń nauczycieli wymienionych w ust. (1), powinni dzień powołania tych osób ustalić uprzednio w porozumieniu z dyrektorem szkoły, a o ile chodzi o nauczycieli publicznych szkół powszechnych — z inspektorem szkolnym.

(4) Dyrektorzy szkół, o ile chodzi o nauczycieli wymienionych w ust. (2) lit. a), tudzież inspektorzy szkolni, o ile chodzi o nauczycieli szkół wymienionych w ust. (2) lit b), — obowiązani są z początkiem każdego roku szkolnego zawiadamiać komendantów rejonów uzupełnień o powierzeniu oficerom i podchorążym rezerwy obowiązków nauczycieli w podległych im szkołach, jak również o każdorazowym zwolnieniu tych osób z tych obowiązków. Komendanci rejonów uzupełnień zawiadamiają o tym przełożonych tych jednostek organizacyjnych wojska lub marynarki wojennej, do których osoby te ewidencyjnie należą.

§ 335. Przy powoływaniu nauczycieli wymienionych w § 334 na ćwiczenia doraźne lub inne ćwiczenia, których czas trwania nie będzie przekraczał 3 dni, należy przestrzegać zasad następujących:

a) w pierwszym rzędzie powołuje się na wymienione ćwiczenia w okresie ferii letnich zimowych i świątecznych oraz w dniach wolnych od nauki,

b) w dniach zajęć szkolnych można powoływać nauczycieli najwyżej 1 raz w miesiącu i na jeden dzień ćwiczeń,

c) na kilkudniowe ćwiczenia (do 3 dni) tylko na zarządzenie dowódcy okręgu korpusu (terytorialnego dowódcy równorzędnego), który zarządzenie to wyda po uprzednim jego uzgodnieniu z władzami szkolnymi.

Do art. 149.

§ 523. (1) Zwolnienie w przypadkach określonych w art. 149 ust. (2) lit. c) może być udzielone tylko wówczas, gdy przesunięcie terminu wykonania pracy nie wystarczy, a interes publiczny ucierpiałby w razie powołania danej osoby do pracy.

(2) Zwolnienia ze względu na interes publiczny zarządza kierownik powiatowej władzy administracji ogólnej.

Do art. 163.

§ 567. (1) Dyrektorzy szkół wymienionych w art. 78 nadsyłają wykazy uczniów i byłych uczniów komendom rejonów uzupełnień według wzoru Nr 14.

(2) Terminy nadsyłania wykazów uczniów wymienionych w ust. (1) określają każdorazowo zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

Do art. 164.

§ 568. (1) Dyrektorzy szkół wymienionych w art. 78 tudzież przewodniczący komisyj egzaminacyjnych dla eksternów przesyłają wykazy uczniów wymienionych w art. 164 ust. (1) powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej ze względu na siedzibę urzędową szkoły.

(2) Wykazy mają być sporządzone według wzoru Nr 15 w kolejności roku urodzenia uczniów, umieszczonych w wykazie.

§ 569. (1) Dyrektorzy szkół wymienionych w art. 78 tudzież przewodniczący komisyj egzaminacyjnych dla eksternów umieszczają potrzebne dane w wykazach na podstawie aktów personalnych będących w posiadaniu szkoły (zakładu).

(2) Dane, nie zawarte w aktach personalnych, umieszczają dyrektorzy szkół i przewodniczący komisji egzaminacyjnej dla eksternów na podstawie wyjaśnień uczniów zapisanych do wykazu. Dane te należy omówić w wykazie.

Do art. 190.

§ 575. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(2) Z dniem tym tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy rozporządzeń wymienionych poniżej, jeżeli nie utraciły już mocy z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym:

a) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 października 1919 r. celem wykonania ustawy z dnia 11 lipca 1919 r. normującej stosunki służ-

bowe funkcjonariuszów państwowych podczas pełnienia służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 474);

b) rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 14 lipca 1926 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Spraw Zagranicznych o rejestracji zamieszkałych za granicą obywateli Rzeczypospolitej Polskiej posiadających stopnie oficerskie (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 481);

c) rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych z dnia 7 stycznia 1929 r. w sprawie egzaminu specjalnego, którego złożenie z wynikiem pomyślnym może uprawniać do odbycia skróconej czynnej służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 215);

d) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Spraw Zagranicznych z dnia 5 kwietnia 1929 r. w sprawie utraty obywatelstwa Państwa Polskiego wskutek niespełnienia obowiązku służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 298);

e) rozporządzenie Ministrów: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 28 sierpnia 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Zagranicznych, Skarbu, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rolnictwa i Reform Rolnych, Przemysłu i Handu, Komunikacji oraz Opieki Społecznej w sprawie wykonania ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym, zmienionej i uzupełnionej rozporządzeniami Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 stycznia 1928 r., z dnia 29 listopada 1930 r. i ustawą z dnia 17 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 83, poz. 757);

f) rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 29 czerwca 1935 r. w sprawie ulg w wykonywaniu obowiązku służby wojskowej dla członków organizacji przysposobienia wojskowego (Dz. U. R. P. Nr 54, poz. 348);

g) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 sierpnia 1937 r. w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych, Opieki Społecznej i Skarbu o zastępczym powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 61, poz. 481);

h) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1938 r. o obowiązkach i prawach wynikających z odbywania i ukończenia przysposobienia do wojskowej służby pomocniczej (Dz. U. R. P. Nr 14, poz. 99);

i) rozporządzenie Ministrów: Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych z dnia 24 maja 1938 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Opieki Społecznej i Komunikacji w sprawie odbywania w roku 1938 służby pracy na podstawie art. 79 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 323);

j) rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 25 maja 1938 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych i Komunikacji o uzupełniającej służbie wojskowej (Dz. U. R. P. Nr 39, poz. 330).

216.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Nr III-P-4106/39. Warszawa, 26 czerwca 1939 r.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Oświecenia Publicznego
w Katowicach.

Na podstawie § 3 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 maja 1937 r. o nadawaniu prywatnym szkołom dokształcającym zawodowym uprawnień szkół publicznych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 6, poz. 170) nadaję do odwołania uprawnienia szkół publicznych następującym szkołom dokształcającym zawodowym:

Nowy Bytom — Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Huty Pokój.

Chorzów — Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Wspólnoty Interesów.

Trzyniec — Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Huty w Trzyńcu.

Minister:
(—) **W. Świętosławski**

217.

KOMUNIKAT

Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego odwołał zezwolenie na prowadzenie przez Organizację Pań Bielska - Białej (Frauen - Organization Bielsko - Biała) w Bielsku prywatnej szkoły przysposobienia w gospodarstwie rodzinym I st. z językiem wykładowym niemieckim, wydane orzeczeniem Nr OP. V. 211/10/a z dnia 22. IX. 1938 r.

218.

Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego ogłasza

KONKURS

na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych:

1. Publicznej Szkoły Powszechnej II stopnia (3 nauczyciele) w **Kośmidrach,** obwód szkolny Lubliniec,
2. Publicznej Szkoły Powszechnej III stopnia dla mniejszości językowej niemieckiej Nr 9 w **Siemianowicach,** obwód szkolny Katowice — powiat.

Podania o nadanie powyższych stanowisk wnosić należy w drodze służbowej do właściwego Inspektoratu Szkolnego w terminie 8 tygodniowym od daty ogłoszenia niniejszego konkursu.

Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego ogłasza

KONKURS

na stanowisko **kierownika** Publicznej Szkoły Powszechnej Nr 2 **w Lipinach Śl.**

Podania należycie poparte dokumentami wnosić należy w drodze służbowej do Inspektoratu Szkolnego w Katowicach (powiat) w terminie 8-tygodniowym od daty ogłoszenia niniejszego konkursu.

219.

KOMUNIKAT

w sprawie wolnych stanowisk nauczycielskich w szkołach zawodowych na terenie Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości, iż z dniem 1 września 1939 r. będą wolne następujące stanowiska w państwowych szkołach zawodowych:

1).w Państwowym Gimnazjum Mechanicznym w Białymstoku — siła męska (inżynier-mechanik) — do nauczana technologii metali, rysunku zawodowego, fizyki z maszynoznawstwem.

2) w Państwowym Żeńskim Gimnazjum Krawieckim w Białymstoku — siła żeńska— do praktycznego nauczania zawodu krawieckiego.

O wymienione wyżej stanowiska mogą ubiegać się osoby, odpowiadające pod względem kwalifikacji wymogom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21. X. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 91, poz. 774) oraz odpowiadające wymogom art. 4—7 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr 104 ex 1932 r., poz. 873).

Do stanowisk powyższych przywiązane jest uposażenie, unormowane rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19. XII. 1933 (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781).

Podania wraz z potrzebnymi dokumentami wnosić należy w drodze służbowej do Kuratorium Okręgu Szkolnego Brzeskiego

Osoby, ubiegające się o stanowiska nauczycielskie po raz pierwszy, winny dołączyć do podania w oryginałach następujące dokumenty: metrykę urodzenia, dowód obywatelstwa polskiego, dowody odbytych studiów, dowody dotychczasowej praktyki i pracy, świadectwo lekarskie oraz deklarację o posiadaniu zdolności do działań prawnych i że nie zachodzą okoliczności, wymienione w art. 5 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr 104, poz. 873 ex 1932 r.).

Osoby te mogą otrzymać wynagrodzenie umowne w zależności od posiadanych kwalifikacji: dla posiadających wyższe studia i co najmniej 2 lata praktyki nauczycielskiej przewidziane jest wynagrodzenie gr. VIII (ósmej), dla innych gr. IX (dziewiątej). Ministerstwo Wyznań Relig. i Ośw. Publ. może w drodze wyjątku przyznać tym kandydatom wyższe wynagrodzenie w zależności od posiadanych przez nich kwalifikacji zawodowych. (Nr BP-10957/39).

220.

KOMUNIKAT

w sprawie posad nauczycielskich we Francji.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości, że co roku wakuje pewna liczba wolnych stanowisk nauczycielskich w szkołach powszechnych polskich wśród emigracji polskiej we Francji.

W roku szkolnym 1939/40 będzie wolnych 18 stanowisk nauczycielskich, w tym dla 6 sił męskich i 12 sił żeńskich.

O stanowiska te mogą się ubiegać nauczyciele publicznych szkół powszechnych, odpowiadający następującym warunkom:

1) wiek — 25 do 35 lat;
2) dobry stan zdrowia, potwierdzony orzeczeniem lekarza powiatowego;
3) złożony egzamin praktyczny;
4) znajomość języka francuskiego w stopniu umożliwiającym rozmówienie się i zrozumienie tekstu artykułu prasowego;
5) złożenie zobowiązania do 5-letniej pracy oświatowej we Francji;
6) uregulowany stosunek do służby wojskowej oraz
7) wykazanie się pracą społeczną w organizacjach młodzieży, zwłaszcza w harcerstwie polskim.

Warunki wynagrodzenia nauczycieli we Francji są następujące:

uposażenie zasadnicze	250 zł miesięcznie
dodatek rodzinny	25 zł miesięcznie
dodatek na dojazdy (nie we wszystkich miejscowościach)	25 zł miesięcznie

Oprócz powyższych norm, nauczyciele po kilku latach pobytu, moga na podstawie oceny fachowej uzyskać podwyżkę w postaci tzw. dodatku za dobrą pracę.

W większości placówek szkolnych nauczyciele otrzymują ponadto od dyrekcji przedsiębiorstw francuskich mieszkanie wraz z opałem.

Poza tym nauczyciele otrzymują bezpłatny paszport zagraniczny oraz zwrot kosztów przejazdu do Francji i z powrotem.

Nauczyciele reflektujący na zatrudnienie w szkolnictwie polskim i w organizacjach młodzieżowych we Francji powinni wnieść w drodze służbowej prośbę o nadanie posady nauczycielskiej we Francji. Do podania należy dołączyć:

1. metrykę urodzenia,
2. świadectwo lekarza powiatowego, stwierdzające dobry stan zdrowia, umożliwiający pełnienie obowiązków nauczycielskich,
3. świadectwa ukończonych studiów,
4. dowody odbytej służby wojskowej,

5. dowody pracy społecznej w organizacjach młodzieży, w szczególności w harcerstwie polskim,
6. odpis świadectwa, stwierdzającego złożenie egzaminu praktycznego,
7. oświadczenie, że kandydat posiada znajomość języka francuskiego w stopniu umożliwiającym rozmówienie się i zrozumienie tekstu artykułu prasowego,
8. zobowiązanie do 5-letniego pobytu we Francji
9. 3 fotografie (rozmiar legitymacyjny, na jasnym tle, bez nakrycia głowy),
10. oświadczenie o stanie cywilnym, w przypadku zawarcia związku małżeńskiego należy również przedłożyć metrykę ślubu,
11. życiorys.

Nauczyciele zakwalifikowani do pracy oświatowej we Francji otrzymują urlop bezpłatny na czas pełnienia obowiązków oświatowych we Francji. W tym celu powinni złożyć równocześnie oddzielne podanie o udzielenie takiego urlopu. (Nr BP-10469/39).

221.

KOMUNIKAT

o skasowaniu oddzielnych wagonów dla młodzieży szkolnej.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości, że wobec wystąpień organizacji Kół Rodzicielskich oraz Stowarzyszeń Opieki nad Młodzieżą szkolną o cofnięcie zarządzeń w sprawie wyznaczania oddzielnych wagonów dla młodzieży szkolnej, dojeżdżającej masowo do szkół pociągami P. K. P., Ministerstwo Komunikacji, po zatwierdzeniu wniosku przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, pismem z dnia 9 marca r. b. Nr R. P. I. 9/26 odwołało zarządzenie wydzielania dla młodzieży szkolnej oddzielnych wagonów.

Od dnia 15 marca 1939 r. młodzież szkolna, dojeżdżająca do szkół pociągami P. K. P. jest przewożona w wagonach ogólnych razem z innymi podróżnymi.

Ministerstwo prosi Kuratoria o przedrukowanie komunikatu w najbliższych numerach kuratoryjnych dzienników urzędowych. (Nr II. W. m. dz. 422/39).

222.

Komunikat o filmach szkolnych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zatwierdziło do użytku szkolnego — zgodnie z zarządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 października 1937 r. Nr Szt- 2720/37 w sprawie filmu szkolnego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 13, poz. 387) — następujące filmy szkolne kategorii C, przedstawione do oceny przez Polską Agencję Telegraficzną — Instytut Filmowy (Warszawa, ul. Królewska 10):

1) Szwajcaria, raj narciarzy (Nr Szt-960/39),
2) Kauczuk i guma (Nr Szt-960/39),
3) „C. O. P. — Stalowa Wola“ (film dźwiękowy) (Nr Szt-1275/39).

223.

Komunikat o filmie pt. „C. O. P. — Stalowa Wola“.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poleca uwadze Kuratoriów film pt. „C. O. P. — Stalowa Wola“, jako zasługujący ze względów wychowawczych na obejrzenie przez młodzież szkolną.

Zarazem Ministerstwo zawiadamia, że film ten został uznany za dozwolony do użytku szkolnego jako film kategorii C (Polska Agencja Telegraficzna, Warszawa, ul. Królewska 10) i zaleca, by szkoły posiadające aparat projekcyjny wyświetliły go przed młodzieżą. (Nr Szt-827/39).

224.

Konkurs na nagrodę za pracę historyczną.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ogłasza niniejszym **konkurs** na nagrodę w wysokości 1.000 zł, ufundowaną przez b. senatora Ludwika J. Ewerta za pracę naukową z zakresu średniowiecznej historii powszechnej.

Nagroda będzie udzielona za pracę, która ukaże się bądź w rękopisie, bądź w druku, w ciągu lat 1939/40.

Nagroda w zasadzie przeznaczona jest dla młodych sił naukowych. Prawo ubiegania się o nią mają bądź doktorzy filozofii, bądź magistry, a nawet osoby bez stopnia naukowego, ale pod warunkiem, że praca zostanie przedstawiona przez profesora-historyka któregokolwiek z uniwersytetów polskich.

Osoba nagrodzona musi posiadać obywatelstwo polskie.

Praca pozostaje własnością autora.

Prace należy nadsyłać do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w ciągu miesiąca stycznia 1941 r.

Jury składa się z Podsekretarza Stanu Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz profesorów Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego dra Marcelego Handelsmana i dra Stanisława Kętrzyńskiego. (Nr IV N-3185/39).

225.

Komunikat o nabywaniu termometrów krajowych.

W r. 1936 została założona w Łodzi pierwsza krajowa wytwórnia termometrów lekarskich, występująca obecnie pod firmą „Te-Ka“ Sp. z o. o. (Łódź I, Dowborczyków 5), dawniej Mgr A. Boczkowski.

Ministerstwo zwraca uwagę, że poparcie wymienionej firmy jako placówki krajowej jest wskazane. (Nr II W-5052/38).

226.

KOMUNIKAT

o czasopiśmie: „Technika — Rzemiosło — Wynalazki".

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zwraca uwagę szkół na czasopismo pt.: „Technika — Rzemiosło — Wynalazki" wydawane staraniem Polskiego Stowarzyszenia Popierania Wynalazków (Łódź, ul. Sienkiewicza 40), a które dzięki swej treści może zainteresować młodzież szkolną. (Nr III PU-777/39).

227.

KOMUNIKAT

o czasopiśmie „Przysposobienie Rolnicze".

Ministerstwo W. R. i O. P. zwraca uwagę na czasopismo „Przysposobienie Rolnicze", wydawane przez Spółdzielnię Wydawniczą „Pomoc Oświatowa" w Warszawie, ul. Senatorska 17, które nadaje się do użytku młodzieży szkół rolniczych wszystkich typów i stopni organizacyjnych. (Nr III PU-447/39).

228.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.

Nr O.P. I-60a/5.

Katowice, dnia 14 czerwca 1939 r.

KOMUNIKAT

o wynikach strzeleckich zawodów korespondencyjnych junaków hufców p. w. szkół średnich województwa śląskiego.

Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości wyniki strzeleckich zawodów korespondencyjnych junaków hufców p. w. szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli w województwie śląskim.

I. Wyniki zawodów korespondencyjnych strzeleckich o nagrodę przechodnią Pana Wojewody Śląskiego:

L.p.	Nazwa zakładu	Miejscowość	Ilość pkt.	Uzyskane miejsce
			klęcząc Nr 1	
1	Państw. Szkoła Przemysłowa	Karwina	625	1
2	Państwo. Gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego	Bielsko	610	2
3	Państw. Gimnazjum im. K. Miarki	Żory	530	3
4	Państwowe Gimnazjum	Siemianowice	507	4
5	Miejski Instytut Kształcenia Handlowego . .	Chorzów	500	5
6	Gimnazjum Państwowe i Liceum im. Adama Mickiewicza	Lubliniec	471	6
7	Pryw. Szkoła Rzemieślnicza	Nowy Bytom	470	7
8	Państwowe Gimnazjum	Katowice	461	8
9	Państwowa Szkoła Handlowa	Orłowa	459	9
10	Miejskie Gimnazjum Męskie im. Kopernika . .	Katowice	455	10
11	Państwowe Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki	Mysłowice	447	11
12	Państwowa Szkoła Górnicza	Katowice	437	12
13	Państwowe Liceum Pedagogiczne	Cieszyn	435	13
14	Państwowe Gimnazjum polskie	Bogumin	429	14
15	Państwowe Gimnazjum I	Orłowa	416	15
16	Państwowe Liceum Pedagogiczne	Pszczyna	402	16
17	Prywatne Gimnazjum Ks. Salwatorianów . .	Mikołów	398	17
18	Państwowe Gimnazjum nr 873	Pszczyna	385	18
19	Śląskie Techniczne Zakłady Naukowe . . .	Katowice	364	19
20	Państwowe Gimnazjum Koeduk. Kupieckie . .	Cieszyn	342	20
21	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. króla Jana Sobieskiego	Piekary Śląskie	321	21
22	Państwowe Gimnazjum im. Odrowążów . .	Chorzów	—	—
23	Państw. Gimnazjum Męskie im. Kopernika . .	Cieszyn	—	—
24	Państwowe Liceum Pedagogiczne	Tarnowskie Góry	—	—

II. Wyniki zawodów korespondencyjnych strzeleckich o nagrodę przechodnią Pana Kierownika Rejonu W. F. i P. W.

L. p.	Nazwa zakładu	Miejscowość	Ilość pkt.	Miejsce
			leżąc	
1	Państw. Szkoła Przemysłowa	Karwina	748	1
2	Prywatna Szkoła Rzemieślnicza	Nowy Bytom	736	2
3	Państw. Gimnazjum im. Marszałka Piłsudskiego	Bielsko	735	3
4	Państwowe Liceum Pedagogiczne	Tarnowskie Góry	728	4
5	Państwowe Gimnazjum	Siemianowice Śl.	695	5
6	Państw. Gimnazjum im T. Kościuszki	Mysłowice	693	6
7	Państw. Gimnazjum im. Ks. Jana Opolskiego	Tarnowskie Góry	671	7
8	Państwowe Liceum Pedagogiczne	Pszczyna	633	8
9	Państwowe Gimnazjum Męskie im. Kopernika	Cieszyn	602	9
10	Gimn. Koeduk. Kupieckie	Rybnik	596	10
11	Komunalne Gimnazjum Koedukacyjne	Ruda	593	11
12	Śląskie Techniczne Zakłady Naukowe	Katowice	586	12
13	Państwowe Liceum i Gimnazjum	Rybnik	568	13
14	Państwowe Gimnazjum im. Karola Miarki	Żory	557	14
15	Prywatna Szkoła Rzemieślnicza	Cieszyn	556	15
16	Państwowa Szkoła Handlowa	Orłowa	556	16
17	Państwowe Gimnazjum	Katowice	529	17
18	Miejski Instytut Kształcenia Handlowego	Chorzów	519	18
19	Państwowe Gimnazjum Nr 873	Pszczyna	517	19
20	Państwowe Gimnazjum im. Stanisława Kostki	Chorzów	498	20
21	Prywatne Gimnazjum Ks. Salwatorianów	Mikołów	490	21
22	Państwowe Gimnazjum polskie	Bogumin	485	22
23	I. Państwowe Gimnazjum	Orłowa	484	23
24	Miejskie Gimnazjum Męskie im. Mik. Kopernika	Katowice	476	24
25	Państwowe Gimnazjum	Mikołów	475	25
26	Państwowe Gimnazjum Koeduk. Kupieckie	Cieszyn	461	26
27	Państw. Gimnazjum im. Osuchowskiego	Cieszyn	452	27
28	Państwowe Gimnazjum im. Odrowążów	Chorzów	442	28
29	Państwowa Szkoła Górnicza	Katowice	415	29
30	Państw. Liceum i Gimn. im. Króla Sobieskiego	Piekary Śląskie	346	30
31	Liceum Pedagogiczne	Cieszyn	334	31
32	Prywatne Katolickie Gimnazjum im. św. Jacka	Katowice	304	32

229.

O WYDAWNICTWACH.

Dr Mieczysław Treter: MATEJKO.

Książnica-Atlas. Lwów-Warszawa. Str. 690. W płóciennej oprawie zł 80,—.

Nowe dzieło Mieczysława Tretera jest pracą oryginalną, opartą na głębokich studiach i bogatym materiale źródłowym i rzucającą nowe światło na postać i twórczość największego malarza historycznego XIX wieku. Całość obejmuje cztery rozdziały.

W rozdziale I, jako wstępnym, kreśli autor genezę nowoczesnego malarstwa historycznego, zwracając uwagę czytelnika zwłaszcza na wzory weneckie z XV i XVI wieku. Omawiając następnie rozwój tej gałęzi malarstwa we Francji i Belgii w pierwszej połowie XIX w., autor charakteryzuje pokrótce głównych przedstawicieli tego malarstwa w innych krajach europejskich (Niemcy: Monachium, Berlin, Wiedeń, Włochy, Anglia, Szwecja, Rosja, Węgry, Czechy). Rozdział ten stanowi podbudowę całego dzieła, konieczną do zrozumienia twórczości Matejki na tle epoki.

W rozdziale II znajdujemy określenie osobowości Matejki jako człowieka i artysty, na tle środowiska polskiego około roku 1850, w związku z panującym wtedy w Polsce „duchem czasu", tj. prądami umysłowymi i artystycznymi dążeniami.

Rozdział III omawia całokształt artystycznej spuścizny Matejki. Autor, dążąc do syntetycznej charakterystyki artysty, poświęca tu rozmyślnie więcej miejsca wczesnej epoce jego twórczości i podkreśla dyspozycje psychiczne młodego malarza, z których wyrasta cała późniejsza jego sztuka, tak silnie związana z dziejową przeszłością Polski i oparta na swoiście pojętej historiozofii.

W rozdz. IV autor charakteryzuje formę i styl Matejki i w wyniku swych rozważań stwierdza, że artysta nasz, pomimo wyraźnych związków ze sztuką europejską owej epoki, był twórcą samodzielnym, artystą o potężnej i czysto indywidualnej ekspresji, malarzem, który zasługuje na zestawienie go z E. Delacroix (jako malarzem historycznym), czasem z Menzlem czy Riepinem, ale nigdy na zaliczenie go do tej kategorii, do jakiej należy Delaroche, Gallait, Piloty, Makart etc., bo żaden z nich nie dorównywał mu ani skalą talentu, ani potęgą wyrazu, ani nawet stopniem opanowania malarskiego rzemiosła. Sztuka Matejki, jako rasowo polskiego malarza, musi być mierzona odmiennymi kryteriami, niezależnie od kryteriów, obowiązujących np. w malarstwie francuskim. Na tym właśnie zasadza się jej odrębność i wartość.

Twórca „Grunwaldu" był wprawdzie, co do czasu, ostatnim, ale zarazem w całej Europie najznakomitszym i największym przedstawicielem malarstwa historycznego XIX wieku.

Obszerny dodatek obejmuje w układzie chronologicznym ważniejsze daty i fakty z życia Matejki, spis jego wybitniejszych uczniów, oraz obszernie po raz pierwszy zestawioną literaturę matejkowską.

Dwie tablice synchronistyczne unaoczniają graficznie epokę Matejki w stosunku do współczesnych mu malarzy polskich i obcych.

Wiele materiału źródłowego zawierają „Przypisy" — niektóre z nich stanowią jak gdyby skróty czy dyspozycje osobnych rozpraw na różne wiążące się ze sztuką Matejki tematy (jak np.: Matejko i Rapin, P. Michałowski, H. Radkowski, Matejko a Wyspiański, Matejko a Norwid, Malarstwo tematowe a dawne traktaty mal. etc.).

Książkę zamykają szczegółowo opracowane indeksy oraz obszerne résumé w języku francuskim.

Dzieło jest wyposażone w bogatą szatę ilustracyjną, na którą składa się 385 obrazów w kolorze czarnym, 12 tablic wielobarwnych, 24 rotograwiur jednotonowych, 3 autotypie i 1 facsimile listu J. Matejki.

S. Hessen: O SPRZECZNOŚCIACH I JEDNOŚCI WYCHOWANIA. Książnica - Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 375 — zł. 7,—.

Przedmiot nowego dzieła Hessena stanowi problematyka samego zjawiska wychowania, tj. analiza stosunków, zachodzących między wychowaniem i innymi czynnikami kultury — poglądem na świat, moralnością, państwem, gospodarką społeczną, polityką. Analiza ta prowadzi autora do rozróżnienia w ogólnym zjawisku wychowania jego podstawowych składników (pielęgnowanie, urabianie, wykształcenie, wyzwolenie człowieka) oraz różnych jego rodzajów (wykształcenie ogólne, wychowanie moralne, państwowe, gospodarcze). Pomiędzy wszystkimi tymi składnikami i rodzajami wychowania powstają sprzeczności, których wspólna przyczyna polega na tym, że część odrywa się od całości i wysuwa roszczenia do tego, aby zastąpić całość. Dokładna analiza złożonej problematyki wychowania służy więc autorowi dla wykrycia poza mnóstwem rodzajów i składników wychowania jego istotnej jedności, czyli raczej całości, na której opiera się to, co zwykle nazywa się autonomią wychowania. Autonomia wychowania tkwi w ostatnim rzędzie w osobowości człowieka, ma charakter personalny a nie przedmiotowy. Dlatego też Hessen nadał swej książce podtytuł: Jego sprzeczności i jedność w świetle filozofii personalistycznej.

Jednak nowe dzieło Hessena nie ogranicza się do rozróżnienia i definiowania oderwanych pojęć. Wystarczy wymienić tematy poszczególnych rozdziałów książki, żeby przekonać się, iż jest przeciwnie. Istota i znaczenie poglądu na świat, Pogląd na świat i pedagogika, Zwyrodnienie światopoglądu w ideologię, Co to jest autonomia wychowania, Istota tolerancji, Co to jest wykształcenie ogólne, O pojęciu i celu wychowania moralnego, Dwa typy wychowania państwowego, Problem wychowania gospodarczego, Czy oświata może i powinna być klasową, Pedagogika specjalna i pedagogika ogólna — oto są tematy poruszone przez Hessena w jego nowej książce. Oświetlając te zagadnienia ze stanowiska filozofii personalizmu Hessen podaje jednocześnie wnikliwą krytykę współczesnych form totalizmu. Dlatego dzieło jego będzie z zainteresowaniem studiowane nie tylko przez pedagogów i filozofów, lecz przez wszystkich, którzy interesują się zagadnieniami filozofii, kultury i chcą orientować się w ideologicznych podstawach współczesnych prądów politycznych.

230.

Redakcja: Katowice — Urząd Wojewódzki Śląski, ul. Jagiellońska I p. pokój 326. — Tel. 106.
Administracja: II p. pokój 538. — Tel. 178. — Konto P. K. O. Nr. 304.121.

Drukarnia Urzędu Wojewódzkiego Śl. w Katowicach, ul. Francuska 47.